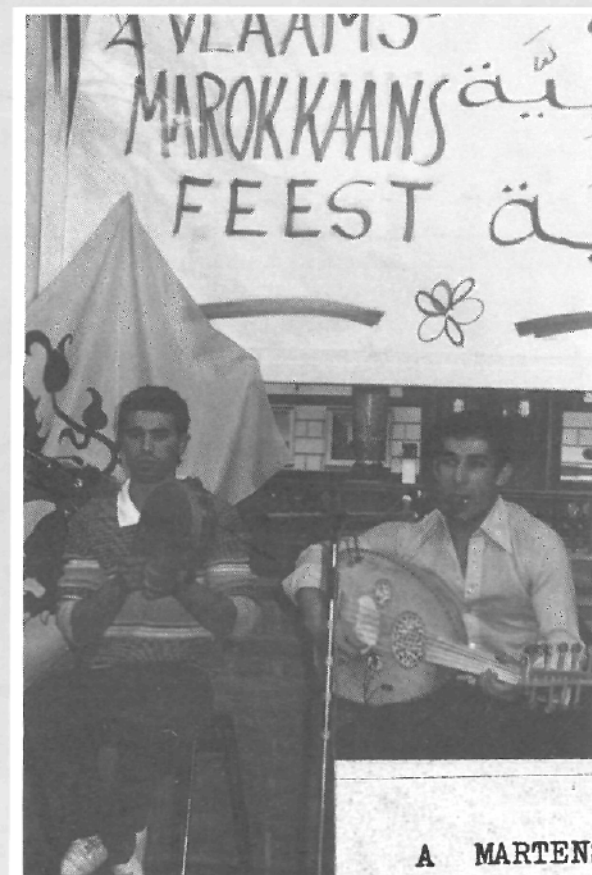

Driemaandelijks tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders

Bareel

HET MIGRANTEN-
BELEID
IN VLAANDEREN

INTERVIEW MET MINISTER COENS

A MARTENS
Haachtsestwg 257
1030 BRUSSEL

Bareel

een uitgave van de v.z.w.
BAREEL

Hoofdredakteur :
Mil Vervliet

Redactie :
Miek Aerts, Gaëtan de Moffarts,
Veerle Hobin, Mark Maes, Luk
Michiels, Frank Moulaert, Tin
Wouters.

Medewerkers :
Sarie Abdeslam, Jan De Stae-
len, Lieselot Pittery, Johan
Proot, Hugo Swinnen, Lode Van
Loock.

Foto's :
Johan Proot,
(tenzij anders vermeld)

Druk :
De Vrikker, Antwerpen.

Redactie en administratie :
Pol Kongs
Poststraat 156
1030 Brussel
tel. 02/217.11.38

Abonnementen :
Je kunt je abonneren op Bareel
door overschrijving van 250 fr.
(jaarabonnement) op rekening-
nummer 001-0967311-06 met de
vermelding 'abonnement Bareel'.

INHOUD

Het integratiebeleid in Vlaanderen	
Beleidsbevoegdheden	3
Knelpunten in het beleid	7
Nodige aanpassingen	11
Overzicht van maatregelen i.v.m. migranten - 1984	14
Adviezen van de Hoge Raad voor Migranten	17
Bedenkingen rond pluri/multi-kulturaliteit en integratie	20
Gesprek met D. Coens	25
Artikel 124 van de werkloosheidsreglementering	30
Dokumentatie	32

Net zoals vorig jaar heeft Bareel een nummer klaargestoomd rond de migratie in 1984, zij het dit keer in een ander kleedje. Waar we over de afgelopen jaren een groot aantal cijfergegevens konden publiceren, ontbreekt het ons aan relevant en recent cijfermateriaal voor dit nummer.

Wat het kwantitatieve aspect van de migratie betreft, is de belangrijkste konstatacie wellicht dat de eigenlijke immigratie zeer klein is geworden, wat er op duidt dat de gezinshereniging in grote mate voltrokken is. De natuurlijke aangroei is dé bepalende faktor voor de aangroei van de groep vreemdelingen in België. Enkel en alleen door de leeftijdsstructuur van deze bevolkingsgroep blijkt dat hun aantal zal blijven toenemen, zeker tot het jaar 2000, ook al komen er spektakulaire dalingen van het aantal kinderen per gezin.

We zullen het in dit nummer hoofdzakelijk hebben over het *integratiebeleid*. Welk beleid wordt er gevoerd? Wat houdt een integratiebeleid in? Welke zijn de mogelijkheden? Er wordt een kort overzicht gegeven van wat in 1984 op het vlak van de situatie van de migrant veranderde. In twee teksten, die de redactie aan de lezers van Bareel ter discussie voorlegt, worden vervolgens een aantal zwakke plekken in het beleid blootgelegd.

Onderwijs tenslotte - toch één van de prioriteiten in het migrantenbeleid - kwam uitvoerig in het vorig nummer van Bareel aan bod. Als toemaatje volgt een gesprek met de minister van Onderwijs, Daniël Coens.

Men zal zich herinneren dat er vorig jaar in mei een KOLLOQUIUM georganiseerd werd over de TOESTAND VAN DE BUITENLANDSE MINDERHEDEN IN BELGIË. De opzet bestond er in de wetenschappelijke kennis over migratie en migranten te bundelen. Een aantal beleidsmaatregelen zouden de logische erfgenen van deze kennis moeten worden.

Na het kolloquium werd een STUDIEKOMMISSIE MINDERHEDEN opgericht. Deze commissie heeft een witboek voorbereid, waarvan onderstaande tekst deel uitmaakt. In een eerste hoofdstuk worden de beleidsbevoegdheden op een rijtje gezet. De tweede en derde paragraaf worden TER DISKUSSIE aan de lezers van Bareel voorgelegd. Zowel de negatieve aspecten van het huidige beleid, als mogelijke integratiebevorderende maatregelen worden erin behandeld.

Het witboek zal later aan de politieke partijen en de pers voorgesteld worden. Belangrijk is dat dit slechts de eerste fase is in de werking van de Studiekommissie. In een tweede fase zullen HEARINGS georganiseerd worden, waarbij de migrantenorganisaties naar de prioriteiten in het migratiebeleid gevraagd zullen worden.

Alle reacties zijn bijzonder welkom op volgend adres : Studiekommissie p/a Poststraat 156 - 1030 Brussel.

EEN BALANS VAN HET INTEGRATIEBELEID IN VLAANDEREN

De tekst van de Studiekommissie werd samengesteld door L. Van Loock, L. Michiels, V. Hobin en F. Moulaert.

§ 1. Beleidsbevoegdheden

We maken een onderscheid tussen de bevoegdheden van de nationale ministers en die van de gemeenschapsministers. Maar daarnaast hanteren wij ook het belangrijk verschil tussen *algemene* en *specifieke* bevoegdheden, die de buitenlandse minderheden in hun bestaan aanbelangen. Onder algemene bevoegdheden verstaan wij hier, bevoegdheden die de bevolking als geheel, of categorieën van de bevolking los van het nationaliteitskriterium, betreffen. Bevolking is hier territoriaal gedefinieerd: de bevolkingsgroepen die op het territorium België of Vlaanderen werken en/of leven.

Natuurlijk kunnen wij hier geen overzicht geven van alle algemene bevoegdheden die op één of andere manier migranten en hun gezin aanbelangen. We moeten ons beperken tot die bevoegdheden die voor hen een buitengewoon belang hebben, omdat zij inspelen op aspecten van hun leven die bij hen, omwille van hun ethnische en meestal ook sociale eigenheid, bijzonder gevoelig zijn voor maatregelen, die in het kader van die bevoegdheden genomen zijn.

1.1. De nationale regering

Uiteraard heeft het beleid van de nationale departementen zijn weerslag op de toestand van de vreemde minderheden in België. Een algemeen

justitie-, onderwijs- of werkgelegenheidsbeleid schept kansen of beperkt de mogelijkheden voor zeer uiteenlopende geledingen van de bevolking, ook als zij gedefinieerd zijn volgens etnische of nationaliteitsgebonden scheidingslijnen. Zo zullen wetten betreffende jeugdbescherming en gevangeniswezen, reglementen inzake politie-optreden, controle op de werklozen, beperkingen op het werkingsbudget van onderwijsinstellingen enz. hun uitwerking hebben op vreemde groepen en/of individuen.

Naast deze algemene bevoegdheden, heeft de nationale regering ook een aantal specifieke bevoegdheden. We geven hier een bondige lijst, geordend per departement.

1. Tewerkstelling en arbeid

Dit ministerie is bevoegd voor de *reglementering van de arbeidskaarten en -vergunningen*. Deze reglementering wordt steeds restriktiever. De uitvoering ervan behoort tot de bevoegdheid van de gewestexecutieven (zie verder).

Dit ministerie is eveneens bevoegd voor de *herintegratiepremie*, ingevoerd in de sociale herstellwet. Migranten die aanspraak willen maken op deze premie, moeten zich richten tot dit ministerie.

2. Justitie

Dit ministerie is bevoegd voor de wetgeving, reglementering en administratie (Dienst vreemdelingenzaken) betreffende de *toegang, het verblijf en de verwijdering van vreemdelingen* (wet van 15 dec. 1980 en KB van 8 okt. 1981).

Het is eveneens bevoegd inzake de wetgeving op de toekenning, het verkrijgen en het verlies van de *Belgische nationaliteit*.

Het *bestuur der erediensten* (betalingen van de bedienaren der eredienst en het beheer der temporeliën) behoort eveneens tot dit ministerie (eigenlijk betreft het hier een algemene bevoegdheid, die wel zijn belang heeft voor de verschillende godsdienstbeoefeningen).

3. Onderwijs

Bevoegd voor wat betrekking heeft op de *onderwijsstructuren, toelagen en schoolbevolkingsnormen* (experimenten).

4. Buitenlandse betrekkingen

Dit departement is bevoegd inzake *bi-laterale en multi-laterale immigratie-akkoorden*.

5. Middenstand

Bevoegd voor de *aflevering van de beroepskaarten voor zelfstandigen*. De aanvraag gebeurt bij de gemeente.

6. Sociale zaken

Bevoegd voor de *bi-laterale en multi-laterale akkoorden inzake sociale zekerheid*.

7. Staatssekretariaat Sociale zaken

Bevoegd voor de wetgeving inzake de *OCMW's en het bestaansminimum* (beperking voor vreemdelingen, specifieke terugbetalingsregeling).

Repatriëringmogelijkheid (overeenkomst ICM).

1.2. De gemeenschapsministers

Gemeenschapsmateries zijn overwegend persoons- of welzijnsgebonden materies, die meestal van belang zijn voor migranten en hun gezinnen. Vanuit hun specifieke sociaal-ekonomische en etnische situatie, doen zij beroep op algemene voorzieningen inzake gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs, cultuur, welzijnszorg, enz. Daarom is het belangrijk ook een overzicht te geven van de desbetreffende algemene bevoegdheden. Het weze vooral wel duidelijk gesteld dat de grote behoeften van de migranten op de aangegeven welzijnsgebieden, geenszins betekent dat het beleid ruimschoots zou beantwoorden aan deze behoeften.

Gemeenschapsminister voor Gezin en Welzijnszorg, Rika Steyaert.

1.2.1. Algemene bevoegdheden

1. Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid

Dit ministerie is bevoegd voor de *toepassing van de normen inzake de tewerkstelling van buitenlandse arbeiders* (aflevering van arbeidskaarten).

2. Gemeenschapsminister van Cultuur

Dit ministerie is bevoegd voor *jeugdbeleid, permanente opvoeding, bibliotheekwezen, beroepsscholing, samenlevingsopbouw en volwassenenvorming*.

3. Gemeenschapsminister van Ondergeschikte besturen en Gesubsidieerde werken

Bevoegd inzake de *verenigingen van gemeenten, het gemeentefonds en betoelaging* (o.a. van kerkfabrieken).

Het wettelijk instrumentarium is voorzien in KB van 28 jan. 1977 betreffende het gemeentefonds.

4. Gemeenschapsminister van Huisvesting

Bevoegd inzake *voogdij over de openbare huisvestingsmaatschappijen en betoelaging van de woningbouw* (o.a. saneringspremie).

Wettelijk instrumentarium : dekreet van 16 nov. 1983 en van 30 okt. 1984 (BS 21.12.84).

5. Gemeenschapsminister van Gezondheidsbeleid

Bevoegd voor *preventieve gezondheidszorg, gezondheidsopvoeding en -voorlichting, zorgenverstrekking*.

6. Gemeenschapsminister van Onderwijs

Bevoegd voor alle onderwijsaangelegenheden, met uitzondering van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden en de schoolbevolkingsnormen.

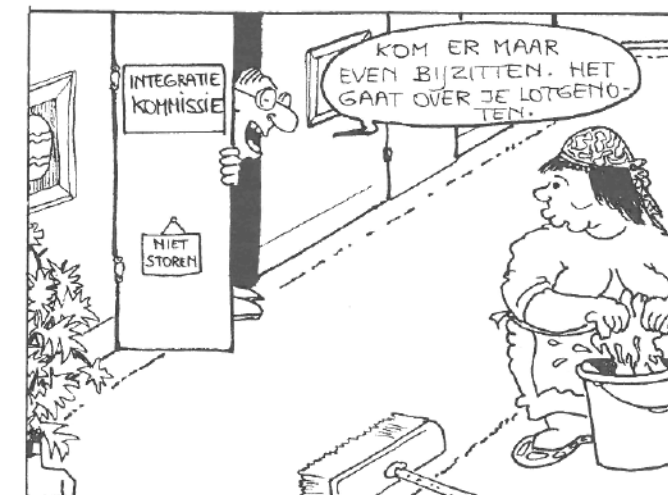
7. Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnszorg

Bevoegd inzake *gezinsbeleid, kinderopvoeding, beleid inzake maatschappelijk welzijn en jeugdbescherming*.

Het instrumentarium inzake algemeen welzijnsbeleid omvat :

wat betreft *kinderopvoeding* : in het dekreet inzake de instelling van openbaar nut Kind en Gezin (aangenomen door de Commissie Bijstand aan Personen van de Vlaamse Raad) lezen we in artikel 4 § 1 inzake taken van de instelling: "In dit kader (ontwikkeling van het kind in gezin en samenleving), zal de instelling, vooral op preventief vlak, bijzonder actief zijn t.a.v. de ontwikkeling van gehandicapte en zieke kinderen, migrantenkinderen, kinderen uit kansarme gezinnen en kinderen die buiten het gezin worden opgevoed" (dekreet van 29 mei 1984)

wat betreft *maatschappelijk welzijn* : in de zogenaamde dynamische criteria van het Bijzonder Fonds van Maatschappelijk Welzijn werden de activiteiten ten gunste van de kansarmen opgenomen (zie Besluit van de Vlaamse Executieve van 5 sept. 1984).

1.2.2. Specifieke bevoegdheden

Behalve het Gemeenschapsministerie voor Cultuur dat een voorrangsbepaald vooropzet in het kader van het Vijfde Dekreet, beschikt alleen het Gemeenschapsministerie van Gezin en Welzijnszorg over een specifiek instrumentarium. Strikt genomen gaat het hier uitsluitend om het beheer van enkele begrotingsartikelen.

Deze artikelen zijn :

1. toelagen aan begeleidingsdiensten inzake de integratie van migranten
2. toelagen aan migrantenorganisaties
3. toelagen aan verenigingen en instellingen, die taalonderwijs verstrekken
4. toelagen tot aanmoediging van het organiseren en ontwikkelen van integratie-activiteiten
5. toekenning van een vergoeding aan personen wier taak het is morele en/of religieuze bijstand te verlenen aan gastarbeiders in België
6. toelage aan de v.z.w. Werkgroep Immigratie te Brussel.

Op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1985 werd hiervoor 26 miljoen Bf uitgetrokken. Het grootste gedeelte van dit bedrag wordt besteed aan de werking van de begeleidingsdiensten en de ondersteuning van zelforganisatie voor migranten.

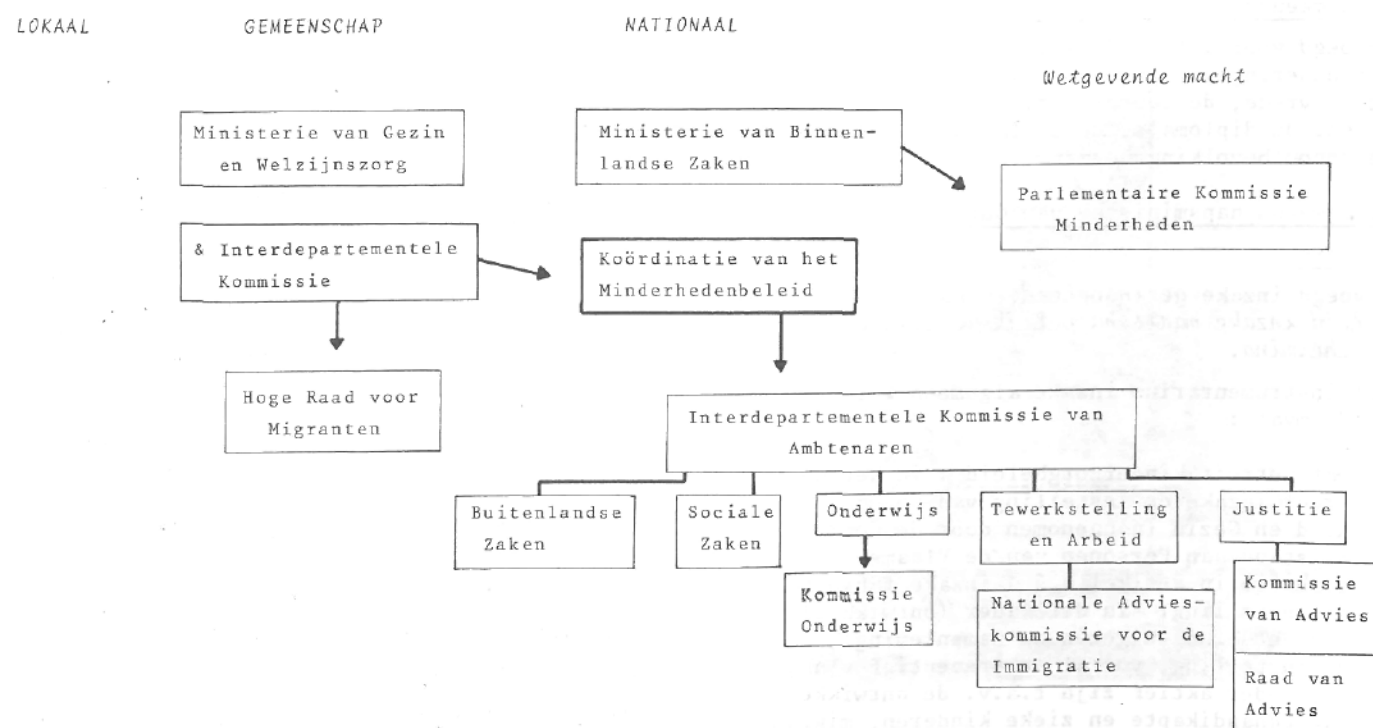
Maar het integratiebeleid van de Vlaamse Gemeenschap uitsluitend beoordelen op basis van begrotingsartikelen zou getuigen van onvolledigheid. De Gemeenschapsminister voor Gezin en Welzijnzorg heeft, zo zagen wij, ook andere belangrijke welzijnsmateries als het gezinsbeleid, het beleid inzake maatschappelijk welzijn en de jeugdbescherming onder haar bevoegdheid. In het beleid ten aanzien van deze materies tracht de Gemeenschapsminister enige relatie te leggen met het integratiebeleid. Belangrijke sectoren van het integratieproces, nl. huisvesting, cultuur, gezondheidszorg en onderwijs behoren hier echter niet toe.

Tevens wil de Minister bij haar kollega's gemeenschapsministers een aangepast beleid uitlokken, o.a. via de interdepartementale commissie. Deze commissie zou dan de ambtelijke tegenhanger zijn van de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten, opgericht door een besluit van de Vlaamse Executieve (van 3 maart en 30 juli 1982)

1.3. De lagere besturen

De bevoegdheid van de lagere besturen (provincies, gemeenten) inzake integratiebeleid is beperkt, maar niet onbeduidend. Ook voor deze besturen is het onderscheid tussen algemene en specifieke bevoegdheden zinvol. Zo kan bv. het gemeentelijk sociaal-huisvestingsbeleid vreemdelingsvriendelijk of -onvriendelijk optreden; of kunnen de politiediensten een repressieve of helpende rol spelen tegenover de buitenlandse minderheden. Een specifiek beleid wordt er ook gevoerd. De Provinciale Onthaaldiensten verschillen in kwaliteit en middelen of bestaan helemaal niet, van provincie tot provincie. Gemeente-overheden hebben de kans om gemeentelijke adviesraden voor migranten op te zetten, om via het politiereglement op te treden tegen racisme, om de inschrijving van vreemdelingen administratief te vertragen of te weigeren, enz. (Dit laatste blijft nog tijdelijk illegaal.)

Schema Koordinatie Minderheden

§ 2 Knelpunten in het beleid

De stagnatie of de achteruitgang inzake het integratiebeleid is ons inziens te wijten aan drie belangrijke knelpunten: (1) het gebrek aan visie en samenhang in het beleid; (2) de te beperkte omvang van het beleid; (3) de politieke tegenkonjunctuur, o.a. gekenmerkt door groeiend racisme.

2.1. Gebrek aan visie en samenhang

Uit het overzicht van de bevoegdheden van de nationale regering en van de gemeenschapsministers, blijkt de enorme versnippering ervan. Dit is zelfs reeds het geval voor twee beleidsaspecten, die "van nature" in coördinatie met elkaar uitgevoerd zouden moeten worden, nl. verblijfs- en arbeidsreglementering. De koppeling van arbeidskaarten en verblijfsvergunningen aan elkaar gebeurt op basis van autonome reglementeringen door de Ministeries van Tewerkstelling en Arbeid en van Justitie; de criteria voor verlenging van beide documenten zijn verschillend; de criteria voor gezinshereniging lopen uiteen, enz. Het overleg in de schoot van de Adviserende Raad voor de Immigratie in de jaren zeventig heeft slechts marginaal aan deze problemen verholpen. Bovendien funktioneert deze Raad sinds ettelijke jaren niet meer.

Dat het gebrek aan visie en samenhang tot een echte verlamming van het beleid kan leiden, blijkt best uit de tegengestelde krachten losgewerkt door enerzijds de wijzigingen in de verblijfs- en arbeidsreglementering (respektievelijk de wet Gol en het K.B. van 27 juli 1983) en anderzijds de positieve integratiemaatregelen, genomen in het kader van het specifiek welzijnsbeleid (de gedeeltelijke uitvoering van de beleidsnota Steyaert). Ietwat karikaturaal gesteld komt het erop neer dat op Gemeenschapsniveau gesleuteld wordt aan maatregelen opdat de migranten zich beter 'thuis' zouden voelen, terwijl het, als gevolg van het beleid van de nationale regering, helemaal zo zeker

niet meer is dat diezelfde migranten straks nog 'thuis' zullen zijn. In de praktijk loopt het echter zo'n vaart niet. Zo is slechts een minderheid van de migranten door de wet Gol en de beperking van het recht op arbeid voor gezinsleden getroffen. Maar toch: in alle betrokken gezinnen heerst onzekerheid. En de politieke controle op vreemdelingen is alom verscherpt. Zodat het zeer de vraag is of het onthaalbeleid door de betrokken opgejaagde vreemde medeburgers nog als een heil ervaren wordt.

2.2. De te beperkte omvang van het beleid

Tenzij dan wat de onthaaldiensten betreft - die wel erg karig gezaaid zijn en nog minder bestaaf zijn - staat het integratiebeleid in Vlaanderen nog in experimentele schoenen. Uiteenlopende onderwijsprojekten, beperkte culturele projekten, migrantenorganisaties, ... worden ondersteund.

Zoals het wellicht past voor experimenten, zijn ook de toegekende financiële middelen in omvang beperkt. maar het is zeer de vraag of het de bedoeling van de overheid is om deze middelen in de toekomst uit te breiden. In elk geval bestaan er geen uitdrukkelijke beleidsintenties in die zin.

Bovendien is het verwonderlijk dat een land met een lange, grootschalige immigratietraditie als België, pas zo laat met een immigratiebeleid

gestart is. De grootschalige immigratie naar België om economische redenen was reeds in de jaren twintig een gekend fenomeen. De terugval in de jaren dertig en tijdens de oorlogsjaren, werd grotendeels gekompenseerd door de massale aanwervingen voor de na-oorlogse kolenslag en meer dan overtroffen door de immigratieboom in de eerste helft van de jaren zestig. Vergelijken we met Nederland bv., dan blijkt dat de omvang van het immigratiefenomeen om economische redenen daar niet eens zo groot is als in België. Toch is het integratiebeleid er reeds langer en op grote schaal uitgebouwd. Dat Vlaanderen in veel kleinere mate een immigratiegebied is dan Wallonië, is hiervoor geen excuus, want ook Wallonië is sterk achtergebleven op het vlak van integratiebeleid.

De gemeenschappen in België beschikken dus slechts over een beperkt wettelijk instrumentarium en beperkte financiële middelen om hun integratiebeleid te voeren. Bekijken we in dit verband even de verhouding tussen middelen en opdrachten in het kader van het welzijnsbeleid in Vlaanderen. Om haar beleidsopties konkreet uit te voeren werd door de Vlaamse Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnszorg een reglementering ter erkenning en subsidiëring van begeleidingsdiensten goedgekeurd (M.B. van 13 juni 1984).

In reële termen betekende dit een officiële erkenning en taakverruiming van de vroegere vrij-

Vilvoorde: onthaaldienst voor migranten.

willigersinitiatieven, die onthaaldiensten en kategoriale opbouworganen werden genoemd. De opdrachten van deze diensten bestaan thans uit:

1. de opvang, introductie en maatschappelijke oriëntatie van migranten ;
2. de effectieve bereikbaarheid en de toegankelijkheid van de algemene welzijns-, gezondheids-, onderwijsvoorzieningen en sociale, kulturele en religieuze voorzieningen op lokaal vlak voor migranten bewerkstelligen, ondermeer door konkrete samenwerkingsprojekten met deze voorzieningen ; de belangen van de migranten bij lokale overheden, instanties en maatschappelijke organisaties mede bepleiten ;
3. het lokale verenigingsleven van migranten, inzonderheid van migrantenjongeren, stimuleren ;
4. voorlichtingsactiviteiten organiseren voor de autochtone bevolking met als doel het overdragen van kennis en het geven van inzicht in de positie van migranten, ten einde houdingen en standpunten ten aanzien van migranten positief te beïnvloeden ;
5. voorlichtingsactiviteiten organiseren voor de migrantenbevolking.

Om deze opdrachten te realiseren op zowat alle terreinen waarvoor de de Vlaamse Executieve bevoegd is, betoelaagt de Gemeenschapsminister op dit ogenblik de loonkost van 9 stafmedewerkers en 3 administratieve krachten en een deel van de werkingskosten in 4 begeleidingsdiensten en 1 overkoepelend orgaan. De begeleidingsdiensten kunnen ook projekten indienen, die vallen binnen de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister voor Gezin en Welzijnszorg.

Opvallend is de grote afstand tussen de uitgebreide opdrachten en de daaraan gekoppelde financiële middelen, waarover deze diensten kunnen beschikken. In feite staan de onthaaldiensten voor een onmogelijke opdracht die ze niet naar behoren kunnen vervullen.

2.3. De politieke tegenkonjunktuur en het groeiend racisme

Het is een vrij algemeen gekend mechanisme dat in tijden van economische crisis, het racisme zich sterker ontwikkelt dan in tijden van economische welvaart. Het politieke gebeuren ent zich dan doorgaans op de hoge golven van het

De gemeenteraadsverkiezingen van 1982 : een aantal Brusselse politici voeren een elektorale campagne tegen de vreemdelingen.

racisme. Racistische thema's doen het in een 'jeder für sich' maatschappij in crisis bijzonder goed en worden bijgevolg vlot bespeeld door grote groepen politici. In de Belgische kontekst wordt dit wellicht het duidelijkst geïllustreerd door de ontwikkelingen in de Brusselse gemeenten.

Ongeveer een jaar voor de jongste gemeenteraadsverkiezingen (einde 1981) luidden een aantal Brusselse burgemeesters de noodklok: hun gemeenten waren in een desastreus deficit geraakt. In hun verontrustende berichten werd gesteld dat de problemen van Brussel werden veroorzaakt door de grote aanwezigheid van migranten.

Sommige burgemeesters, zoals Nols in Schaarbeek en Barca in Sint-Gillis, gingen over tot het nemen van maatregelen. In deze gemeenten weigerde men migranten die legaal in België verbleven en die naar hun gemeenten verhuisden, nog langer in te schrijven in het gemeente- en bevolkingsregister. Door het innemen van onwettige standpunten en het treffen van onwettige maatregelen tegen migranten, wilden deze gemeentebesturen bij de Belgische bevolking de indruk wekken dat ze aan het zogenaamde migrantenprobleem iets doen. Tegelijkertijd

verdoezelen ze het feit dat naast de economische crisis, hun eigen beleid de oorzaak is van de financiële en interetnische problemen in het Brusselse en vermeden zij dat de kiezers hen zouden taxeren op de nefaste gevolgen van dit beleid.

Na de verkiezingen hield de hetze tegen de migranten in het Brusselse niet op. In plaats van diskriminaties af te bouwen, werd tot nieuwe diskriminaties beslist, zoals bijzondere taken op het afleveren van dokumenten, de verplichting tot voorleggen van gezondheidsattesten, de sluiting van scholen, ...

Het is duidelijk dat er in Brussel een toestand groeit, die een positief integratieproces zwaar hypothekeert en die de dialoog tussen de verschillende etnische gemeenschappen bemoeilijkt. Want door het aanwakken en bestendigen van vooroordelen tegen migranten, krijgt een bepaald beeld van de migrant de bovenhand: een beeld dat toelaat hem tot zondebok te maken van heel wat problemen. Migrant krijgen hierdoor meer en meer een gevoel van onzekerheid en willekeurige behandeling, wat bij hen de goodwill tot interetnische dialoog zeker niet zal aanwakken.

Het is onder druk van het elektoralisme van de Brusselse politici, dat de grote politieke partijen hun programmapunten betreffende de aanwezigheid van migranten - vooral het verlenen van stemrecht op gemeentelijk vlak - min of meer in de ijskast hebben gestopt. Bovendien wordt het beleid van de Brusselse gemeenten deels bekrachtigd en aangemoedigd door de nationale overheid en dit vooral in de wet Gol. Hier wordt integratie verlegd tot naturalisatie, terwijl de plurikulturele realiteit veronachtzaamd wordt.

Wil men dit institutioneel-racistisch tij keren, dan moeten dringend een aantal maatregelen genomen worden. Er zijn daartoe meerdere geldige redenen. We geven er hier twee aan. Een eerste, die misschien slechts een minderheid van de Belgische bevolking kan overtuigen, is dat elke etnische gemeenschap recht heeft op zijn eigen ontplooiing, in respekt voor de ontplooiing van de andere gemeenschappen. Welnu, racisme als heersende houding van groepen en individuen onderling, maakt die ontplooiing onmogelijk en moet dan ook plaats maken voor een positief integratiebeleid.

Een tweede reden betreft de stabiliteit van de Belgische samenleving. Indien dominante groepen in die samenleving ermee doorgaan andere groepen en individuen te brandmerken en te behandelen als 'schuldig aan' en 'minder rechthebbend op', is de kans groot dat dit tot een proces van kumulatief geweld en onleefbaarheid zal leiden. Zo'n proces kan - tenzij men voor massale

remigratie zou kiezen - alleen gekeerd worden door een positief integratiebeleid.

In een volgende paragraaf geven we een eerste aanzet tot de uitwerking van zo'n beleid.

Van de wet ter bestrijding van het racisme werd veel verwacht in dit opzicht. Ze kan een belangrijk onderdeel van een positief integratiebeleid inhouden. Maar ze is onvoldoende en kan zelfs, indien ze tegen 'racisten' gebruikt wordt in een maatschappij die over het algemeen weinig over heeft voor integratie van vreemdelingen, een averechts effect hebben en de vreemdelingenvrees of -haat nog aanwakkeren. Dit gevaar wordt in de aktuele Belgische maatschappij steeds groter.

Let wel: we voeren hier geen pleidooi voor de afschaffing van de bestaande wet, maar voor de verbetering ervan, voor de hantering ervan als één van de instrumenten ter bevordering van de integratie van etnische minderheden in de Vlaams-Belgische maatschappij.

Ervaring met de feitelijke afdwingbaarheid van de toepassing van deze wet leert dat de wet als rechtsmiddel ter bescherming van migranten van weinig nut is. Toen de Brusselse burgemeesters op onwettige gronden weigerden migranten in te schrijven in de bevolkings- of vreemdelingenregisters, verklaarden de rechtbanken dat deze wet niet van toepassing is. Ook werden een aantal sectoren uitgesloten van toepassing van de wet. Zo is ze niet van toepassing op het vlak van huisvesting en tewerkstelling. Deze hiaten moeten dringend opgevuld.

§ 3 Nodige aanpassingen in het beleid

Onderstaande lijst bevat een voorlopige, nog aan te vullen reeks maatregelen die de diskriminaties tussen verschillende etnische groepen moeten weg werken. Ze bevat ook maatregelen die het best als 'specifiek achterstandsbeleid voor buitenlandse minderheden' geduid kunnen worden.

I. Op nationaal vlak

1. Tewerkstelling en Arbeid

- het harmoniseren van tewerkstellings- en verblijfsvoorwaarden in het beleid
- het afschaffen van de arbeidskaart voor vreemdelingen met een vestigingsvergunning
- wegwerken van hiaten of anomalieën inzake werkloosheidsvoorzieningen voor bepaalde categorieën migranten (bv. Marokkaanse en Tunesische schoolverlaters)
- herziening van de criteria voor het recht op werkloosheidsuitkering in het kader van een burgerschap op het vlak van sociale zekerheid.

2. Sociale Zaken

- gelijkschakeling van het recht op kinderbijslag voor kinderen in het buitenland voor alle nationaliteiten
- invoering van een burgerschap op het vlak van de sociale zekerheid (voorstel Bollen - Moulart).

3. Justitie

- herziening van de verblijfswetgeving en vooral van de maatregelen, ingevoerd door de wet Gol van 28 juni 1984
- wat de jeugdbescherming betreft: voorzien van voldoende middelen om een aangepaste begeleiding en vorming te verzekeren voor specifieke problemen van migrantenkinderen: relatie van de tweede-generatie-kinderen met hun ouders, gedwongen huwelijken, schrapping van kinderen uit het bevolkingsregister door hun ouders, 'ontvoering' van kinderen, enz.
- opvullen van hiaten in de wet ter bestrafing van het racisme
- een aanpassing van de naturalisatiewetgeving, zodat de toegang tot de Belgische nationaliteit eenvoudiger, vlugger en minder duur wordt
- controle op de efficiënte en korrekte werking van de dienst vreemdelingenzaken op het Ministerie van Justitie en van de verschillende gemeenten

- uitbreiding van het personeel op de onderbemande dienst vreemdelingenzaken.

4. Onderwijs

- de effectieve realisatie van reeds uitgevaardigde wettelijke maatregelen; stroomlijning met de richtlijn van de E.G.
- in het leerprogramma van de verschillende lerarenopleidingen en van de leerlingen zelf uitdrukkelijk aandacht besteden aan de migrantenproblematiek (situatie van migrantenkinderen in het onderwijs, taalachterstanden, cultuur, ...). Vanuit de Unesco wordt in Vlaanderen een werkgroep opgericht om dit probleem te regelen
- bijscholing en begeleiding van leerkrachten op effectieve wijze organiseren (bv. door het instellen van de functie onderwijskonsulent in deze materie). Gedacht kan hier ook aan de uitbreiding van het systeem van de 24-uren-bijbscholingskursussen.
- het effectief in werking stellen van de Nationale Kommissie Onderwijs Migranten
- een onderzoek naar de eliminatie van wettelijke belemmeringen inzake taalwetgeving en toegang van vreemde leerkrachten in België tot het onderwijsambt
- opheffing van de circulaires Bertouille en Coens.

5. Binnenlandse Zaken

- gemeentelijk stemrecht voor migranten die gedurende minstens 5 jaar regelmatig in België verblijven.

II. Op gemeenschapsniveau

1) Economie en werkgelegenheid

- observatie- en oriëntatiecentra moeten in hun leerprogramma rekening houden met specifieke moeilijkheden, eigen aan migranten
- gelijke kansen voor vreemde werklozen in de programma's ter bestrijding van de werkloosheid.

2) Cultuur

- het specifiek en functioneel taalonderwijs bevorderen opdat migranten met voldoende voorkennis de noodzakelijke beroepsopleiding of herscholing kunnen volgen, ten einde zich als gekwalificeerde arbeidskracht te kunnen aanbieden
- het oprichten van een specifieke stuur- of begeleidingsgroep bij de RVA, die als speci-

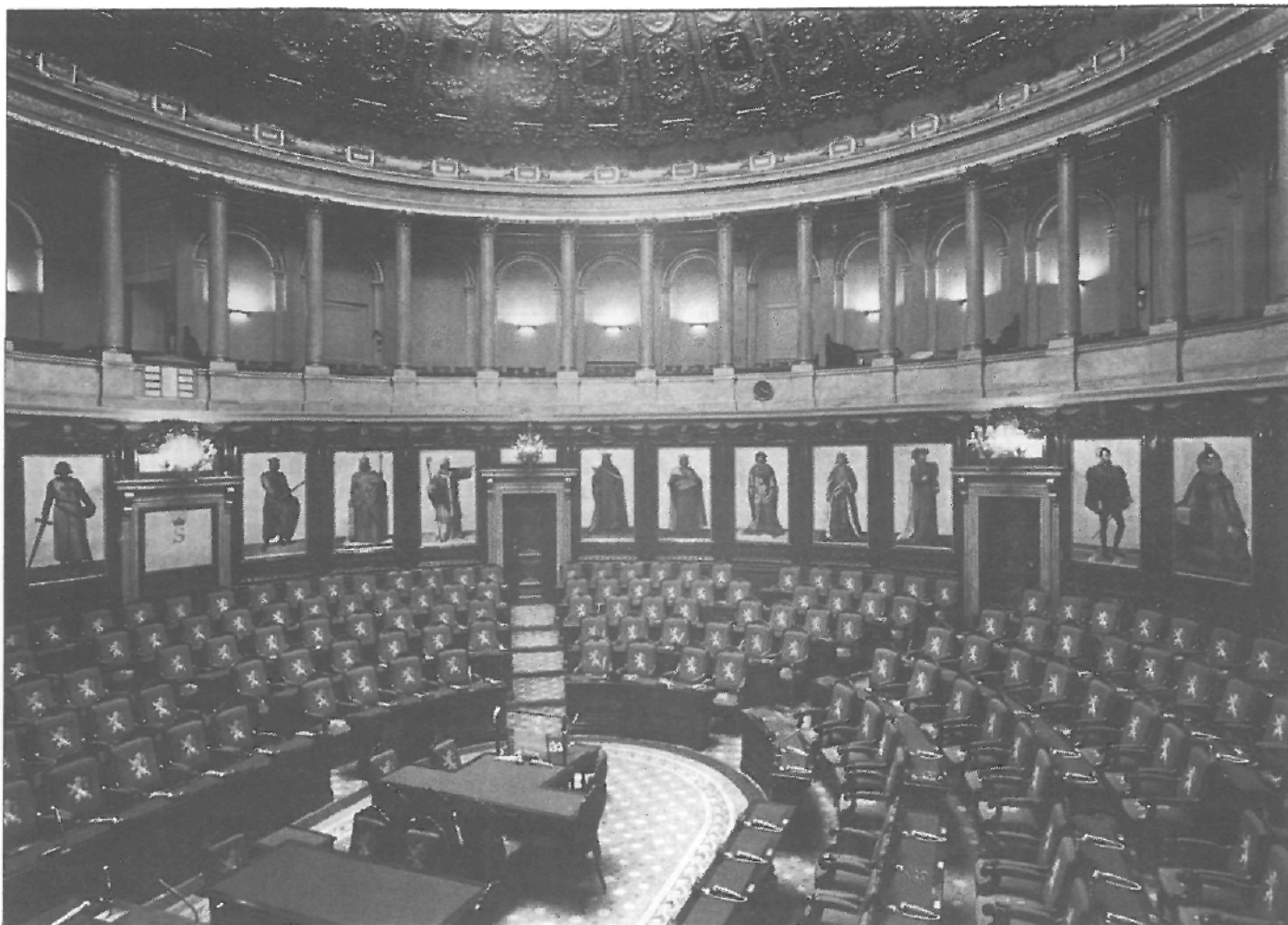

foto J. Geyndt

fiek doel heeft de beroepsopleiding van migranten te promoveren

- voldoende middelen ter beschikking stellen van organisaties van migranten
- middelen voorzien om vormingsactiviteiten m.b.t. jeugdwerk uit het eigen milieu van de migranten op touw te zetten.

3) Ondergeschikte Besturen

- de gemeenten stimuleren om extra aandacht te besteden aan de migranten op hun grondgebied; deze gemeenten aanmoedigen door het toekennen van een extra procent van het gemeentefonds per prestatie of per vreemde inwoner.

4) Gezin en Welzijnszorg

- een globale verhoging van de financiële middelen voor zowel migrantenorganisaties als begeleidingscentra
- de bijzondere voorzieningen voor zuigelingen en peuters beter toegankelijk maken voor buitenlandse ouders en hun kinderen
- dienst Kind en Gezin: meer middelen om de hulpverlening aan migranten adequaat te maken (in dienst nemen van migranten als hulpverleners, tolkfaciliteiten, ...)

- tolkfaciliteiten in sociale voorzieningen als OCMW's, CMW's, ...

5) Huisvesting

- bevorderen van huurderskollektieven of unies door experimenten te verbreden en hen een juridisch statuut toe te kennen
- verbetering van de toegang tot de sociale woningmarkt voor migranten
- ondersteuning van verenigingen of maatschappijen die een bestaand woningpatrimonium kunnen verwerven en willen renoveren in functie van sociale huisvesting (bv. in samenwerking met de E.G.)
- het betrekken van (migrant)huurders/kopers van sociale woningen bij het beleid van de regionale maatschappijen van volkshuisvesting
- bevorderen van een algemene politiek inzake stadshernieuwing en sanering van het bestaand patrimonium
- onderzoek naar formules, waarbij meer residentiële gemeenten eveneens een financiële of infrastructurale inspanning of solidariteit leveren tot sociale huisvesting van onermeer migranten.

6) Gezondheidszorg

- de uitbouw van een eerstelijnszorgverlening die voor kansarme groepen een lage drempel heeft; verdere uitbouw van wijkgezondheidscentra
- de uitbouw van tolkencentra, die zowel informatiebrochures als dienstverlening aan sociaal-medisch personeel, als aanwezigheid bij de behandeling van patiënten kunnen verzorgen.

7) Onderwijs

- eerste opvang op school: een eerste oriëntatie in de Vlaamse/Franstalige gemeenschap, algemene schoolse voorbereiding. Eventuele opvang en eerste basisvaardigheden verzekeren in de moedertaal
- onderwijs in de Nederlandse taal volgens aangepaste didactische methodes (het aanleren van het Nederlands als vreemde taal). Verwezen kan hier naar een werkgroep van het MEDOC (K.U.Leuven), die zich met deze problematiek bezig houdt
- onderwijs in de eigen taal en cultuur, ingepast in een intercultureel onderwijsprogramma
- leerkrachtenopleiding: aangepaste scholing en vooral bijscholing, gekoppeld aan begeleiding (P.M.S., ...)
- kritisch onderzoeken van bestaande normeringen en voorzieningen (K.B. van 10 april 1975 inzake oprichting van taalklassen in lager onderwijs, bestuursrechtelijke maatregelen inzake speciale klassennormen, cfr. omzendbrief van 18 augustus 1980) en eventuele uitbreiding voor secundair onderwijs (inzonder technisch en professioneel)
- wegwerken van tekorten in het studiebeurzenstelsel voor bepaalde nationaliteiten (bv. Marokkanen).

III. Op gemeentelijk vlak

Aan elke gemeente met een minimum migrantenbevolking opleggen:

- een demografische studie te maken om na te gaan over welke migrantengroepen het beleid gaat of moet gaan
- de beleidsproblematiek te omlijnen
- ervoor te zorgen dat de lokale algemene voorzieningen effectief bereikbaar worden gemaakt voor migranten. Theoretisch zijn deze voorzieningen (gemeentelijke diensten, OCMW's ontmoetingsruimten, speelpleinen, sportcentra, ...) voor de hele bevolking bedoeld. De feitelijke bereikbaarheid ervan voor migranten is echter dikwijls ontoereikend. Wanneer de gemeentelijke overheid er niet in slaagt migranten aan deze voorzieningen te laten deel-

nemen, zal deze bevolkingsgroep in een isolement terecht komen

- erop toezien dat migranten reële zeggenschap krijgen op het niveau van de lokale besluitvorming, zowel op sociaal-kultureel als op politiek vlak. Dit kan door het creëren van een overlegplatform (adviesraad), met daarin als belangrijkste stem de migranten zelf

- ruime faciliteiten (financiering, infrastructuur) te bieden om aan migranten de kans te geven Nederlands te leren. Het niet beheersen van de taal is inderdaad één van de belangrijkste moeilijkheden die een vlotte communicatie in de weg staan

- om migranten wegwijs te maken in de gemeente o.a. via publikaties in de eigen taal van de migrant

- de autochtone bevolking, alsook ambtenaren, diensten en instanties, voor te lichten over de levenswijze van de migranten, de achtergronden van de migratie en de rol van de migranten in de maatschappij

- om tolken in dienst te nemen ter oplossing van communicatieproblemen in ziekenhuizen, OCMW's, enz.

- materiële ondersteuning te voorzien voor de uitbouw van het migrantenverenigingsleven. Toch moet hier gewezen worden op de negatieve rol die organisaties als 'Amicales' en 'Grijze Wolven' kunnen spelen. Deze verenigingen zijn, onder het mom van socio-kulturele organisaties, inderdaad verlengstukken van het autoritaire regime in het herkomstland. De sterke controle die zij uitoefenen, werkt eerder een isolement in de hand en kan als dusdanig het integratiebeleid verstoren

- op het vlak van huisvesting degelijke aangepaste woningen ter beschikking te stellen door:

- een minimum percentage sociale woningen voor te behouden voor migranten
- via een huurwaarborgfonds op te treden als tussenpersoon tussen eigenaars en huurders, om ook op de privémarkt behoorlijke, betaalbare woningen te kunnen huren
- via een huisvestingsbureau alle woningaanvragen te centraliseren en naar dringendheid af te handelen.

Deze eisen hebben ook betrekking op OCMW en sociale woningbouwmaatschappijen

- erop toe te zien dat de wet op het racisme effectief wordt toegepast
- een gemeentelijke Dienst Migrant op te richten om al het voorgaande te helpen uitvoeren.

SLOT

ÉÉN JAAR MIGRANTENBELEID

De wet betreffende sommige aspecten van de toestand van de vreemdelingen in België en houdende de invoering van het Wetboek van de Belgische nationaliteit verscheen in het Belgisch Staatsblad op 28 juni 1984. De nationaliteitswetgeving werd slechts van kracht op 1 jan. 1985.

Kort samengevat houdt de wet het volgende in :

- * het recht op gezinshereniging wordt van 21 op 18 jaar gebracht en de gezinshereniging moet binnen een bepaalde periode (hetzelfde of daaropvolgende kalenderjaar) voltrokken worden. Wie na het van kracht worden van de wet, van het recht op gezinshereniging gebruik maakte, kan zelf geen gezinsleden meer laten overkomen (bv. bij huwelijk met iemand uit het herkomstland).
- * het recht op gezinshereniging wordt aan buitenlandse studenten niet langer toegestaan. De Minister van Justitie kan hen het bevel geven het grondgebied te verlaten na hun studies of indien hun studieperiode te lang duurt.
- * de mogelijkheid vestiging van niet-EG-vreemdelingen in bepaalde gemeenten te beperken, wordt voorzien. Indien hiertoe besloten wordt, geldt de maatregel slechts voor hen, die op dat ogenblik niet in België gevestigd zijn of die niet in de gemeente verblijven. Evenmin geldt de maatregel bij gezinshereniging.
- * de bijstand aan vreemdelingen, die zich in onwettige toestand bevinden, wordt beperkt tot de nodige materiële en geneeskundige dienstverlening.
- * in België verblijvende vreemdelingen kunnen een v.z.w. oprichten, zonder dat drie vijfde van de stichtende leden Belg dienen te zijn.
- * de oprichting van een Studiekommissie over de Migratie.

Het Wetboek van de Belgische nationaliteit :

De belangrijkste elementen en veranderingen van deze wet :

1. verkrijgen van de Belgische nationaliteit

* door afstamming: de wetgeving maakt niet langer een onderscheid tussen vader of moeder, tussen natuurlijk of wettig kind. Indien één van de ouders Belg is, krijgt het kind de Belgische nationaliteit.

Slechts indien zowel het kind als de ouders in het buitenland geboren zijn en het kind een andere nationaliteit heeft, is het geen Belg. Dan nog kan de vader of moeder, voor het kind vijf jaar is, verklaren het de Belgische nationaliteit te willen geven.

* door geboorte in België: geldt voor twee categorieën. Voor kinderen van de derde generatie, d.w.z. kinderen waarvan één van de ouders in België geboren is, wanneer deze laatste een verklaring aflegt tot het bekomen van de Belgische nationaliteit van het kind, voor het kind 12 jaar is. Tevens geldt dit voor in België geboren of gevonden, staatloze kinderen.

Vanaf de leeftijd van 18 jaar kunnen deze afstand doen van de Belgische nationaliteit, indien ze aan hun militieverplichtingen voldaan hebben.

* door huwelijk met een Belg(ische) of indien de echtgenoot de Belgische nationaliteit verworft : na zes maand samenwonen.

* door een optie-aanvraag tussen 18 en 22 jaar. Komen hiervoor in aanmerking: kinderen, geboren in België ; kinderen met een Belgische ouder (op het moment van de aanvraag of van de geboorte) ; wie voor zijn zesde jaar ten minste één jaar in België verbleef. Van 14 tot 18 jaar of gedurende 9 jaar moet de

EEN OVERZICHT

aanvrager in België verbleven hebben.

De procedure kost 1.855 fr. De toekenning kan geweigerd worden om ernstige redenen of onvoldoende wil tot integratie.

* door grote of gewone naturalisatie. De voorwaarden daartoe bestaan hierin: respectievelijk 18 en 25 jaar zijn, vijf jaar in België gedomicilieerd zijn en voor de grote naturalisatie vijf jaar 'gewoon' genaturaliseerd zijn.

De procedure kreeg volgende vorm: naast de vereiste formulieren en uittreksels wordt normaal 16.000 fr. voor de registratie gevraagd. Deze som is evenwel afhankelijk van de inkomsten van de aanvrager en kan tot minimaal 2.000 fr. herleid worden. De procedure neemt ongeveer twee jaar in beslag. De Prokureur des Konings stelt - net als bij de optie - een onderzoek in naar 'ernstige, persoonlijke feiten' en naar 'de wil tot integratie'

2. verlies van de Belgische nationaliteit

- bij het afstand doen van de Belgische nationaliteit in geval van dubbele nationaliteit, of bij het verwerven van een andere nationaliteit.

- Belgen, geboren in het buitenland, die tussen hun 18 en 28 jaar in het buitenland verblijven, en de Belgische nationaliteit niet wensen te behouden. De maatregel geldt niet met terugwerkende kracht, zodat slechts op 1/1/95 dit artikel kan toegepast worden.

- het Hof van Beroep kan een vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit uitspreken voor wie geen Belg is op de dag van zijn geboorte (vb. derde generatie) en ernstig tekortkomt in zijn verplichtingen als Belgisch burger.

Voor meer informatie over de wettekst : zie Vocom-Nieuws 1 van dec.'84 en Tijdschrift voor Vreemdelingenrecht nr. 31 van nov-dec.'84.

De terugkeerprijs voor (behoefte) vreemdelingen van Staatssekreteraris voor Volksgezondheid F. Aerts (23/01/84).

Zeven en een half miljoen frank werden voorzien op de begroting van volksgezondheid om een groep van 150 vreemdelingen te ondersteunen, die vrijwillig het land wensen te verlaten. Gedacht werd aan vluchtelingen, die het statuut van politiek vluchteling (nog) niet hebben verkregen, en aan personen ten laste van de overheid. Per persoon werd dus een bedrag van vijftigduizend frank voorzien. Het totale bedrag werd overgemaakt aan de Intergouvernementele Commissie voor Migratie (I.C.M.), die instaat voor de konkrete organisatie.

De vreemdeling, die wenst terug te keren naar het land van herkomst, dient een aanvraag te richten tot de I.C.M. Deze aanvraag dient het vrijwillige karakter van de maatregel te waarborgen.

De herintegratieprijs voor werkloze vreemdelingen van Minister van Arbeid en Tewerkstelling, Hansenne (ingeschreven in de tweede Herstelwet, ontwerp in '84 ; goedgekeurd 22/01/85).

Personen, onderworpen aan de visumplicht, die sinds één jaar uitkeringsgerechtigd werkloos zijn, kunnen een terugkeerprijs ter grootte van één jaar werkloosheidsuitkering krijgen, op voorwaarde dat :

- zij definitief het land verlaten (behoudens toeristische bezoeken) en zich niet vestigen in E.G.-landen, Spanje of Portugal ;
- zij vergezeld worden van alle personen ten laste, die minder dan 160.000 fr. per jaar verdienen.

De premie wordt berekend op het laatst ontvangen dopgeld. Voor echtgenoot en kinderen onder de 18 jaar of studerende kinderen worden bijkomende bijdragen van respectievelijk 50.000 fr. voor de echtgenoot en 15.000 fr. voor de kinderen voorzien.

Oorspronkelijk was de maatregel beperkt tot de vreemdelingen, die drie jaar werkloos zijn (maart '84). Later werd ze uitgebreid en zo goedgekeurd door de regering. De maatregel geldt in principe voor drie jaar en kan nadien bij K.B. verlengd worden. De toepassingsmodaliteiten verschenen nog niet in het Belgisch Staatsblad.

Erkenning en subsidiëring van de begeleidingsdiensten inzake de integratie van migranten. Besluit van de Vlaamse Executieve (13/06/84).

Begeleidingsdiensten kunnen een aanvraag tot

erkenning indienen en erkende diensten worden ingedeeld in drie categorieën op basis van de aanwezigheid van migranten in de regio (jongeren, nationaliteiten, ...), de problemen die zich in de regio stellen inzake integratie, enz. ...

Naarmate een dienst in een hogere categorie ingedeeld is, zal ze meer beroepskrachten tewerkstellen en een hogere subsidie ontvangen. De erkenning geldt voor één jaar en kan telkens voor een periode van drie jaar verlengd worden. Wijziging van erkenningscategorie is mogelijk.

De diensten kunnen tevens voor specifieke projecten, die ze wensen te verwezenlijken, gesubsidieerd worden (maximumduur van een project is drie jaar).

Op grond van dit besluit werden erkend: Centrum voor Migrant (Vilvoorde), SGOV (Gent), CBW (Antwerpen), POG (Hasselt) en het OCGB (Brussel). Het VOCOM werd voor onbepaalde tijd erkend als overkoepelende dienst.

De bonte reeks maatregelen, die titel 1 van de wet Gol uitmaken, en de andere bepalingen vormen toch een duidelijk geprofileerd beleid: beperking van de rechten van de vreemdelingen, een assimilatiepolitiek en een eenzijdig terugkeerbeleid. De kritiek hierop is hard en duidelijk: op die wijze is het onmogelijk een werkelijk integratiebeleid te voeren.

De maatregelen hebben geen ingrijpende veranderingen in het bestaan van de migranten in België veroorzaakt. Wel wordt er een psychologisch klimaat geschapen of wordt hierop ingespeeld - het is een wederzijdse stimulering - waarin de migrant aangemaand wordt een beslissing te nemen: Belg worden of vertrekken.

De uitvoering van de wet Gol

Typerend voor deze harde houding is de beperking van het aantal vreemdelingen in bepaalde

gemeenten. De nieuwe immigratie is vrijwel stilgevallen. Bovendien heeft deze regeling op verschillende categorieën migranten geen betrekking. Bijgevolg zullen bijna uitsluitend politieke vluchtelingen het slachtoffer van de maatregel worden. Toch vond Minister van Justitie Gol het nodig zelf de gemeenten aan te schrijven, die voor hem in aanmerking kwamen. De wet voorziet nochtans dat 'een met redenen omkleed advies tot beperking moet uitgaan van de gemeenteraad'. Brussel-stad en Elsene maakten geen deel uit van de aangezochte gemeenten. Etterbeek en Koekelberg brachten een negatief advies uit. De gemeenten, waar de gemeenteraad het voorstel van de minister bij twee derde meerderheid goedkeurde, zijn Sint-Joost-Ten-Node, Vorst, Sint-Gillis, Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek en hoe kon het ook anders, Schaerbeek.

Met de oprichting van de Studiekommissie daarentegen werd niet zoveel haast gemaakt. Volgens de wet moet zij binnen het jaar (dus voor 28 juni 1985) een eerste verslag voorleggen. Pas eind april '85 werd er aanstalte gemaakt de werkzaamheden van de Kommissie te starten, toen Minister van Staat, Piet Vermeylen, als voorzitter aangesteld werd.

Kanttekeningen bij het wetboek van de Belgische nationaliteit

• Totaal nieuw is dat de Belgische nationaliteit voor het eerst ook wordt toegekend of ver-

loren op basis van de plaats van geboorte (derde generatie; 'Belgen', geboren in het buitenland). Het 'ius soli - principe' doet hiermee zijn intrede in het Belgisch recht.

• De wetgever wou een oplossing zoeken voor het probleem van de kinderen uit gemengde huwelijken, die door de vader naar zijn land van herkomst gevoerd worden. Daarom verwerven deze kinderen nu automatisch de Belgische nationaliteit. Vermits deze kinderen de nationaliteit van de vader hierdoor niet verliezen (probleem van de dubbele nationaliteit), kunnen enkel bilaterale akkoorden met de betrokken landen een oplossing bieden.

• De redenen om een optie-aanvraag of aanvraag tot naturalisatie te weigeren, zijn twijfelachtig. De 'voldoende wil tot integratie' moet bewezen worden door een aantal vrijwillige initiatieven.

• De vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit is een bedreiging voor 'nieuwe Belgen'. De zogenaamde 'ernstige tekortkomingen', die hiertoe aanleiding kunnen geven, werden ten andere niet gespecificeerd.

DE HOGE RAAD VOOR MIGRANTEN

Het nationaal beleid

Reeds in november '83 had de Vlaamse Hoge Raad een advies uitgebracht over het wetsontwerp betreffende sommige aspecten van de toestand van de vreemdelingen en het Wetboek van de Belgische nationaliteit. Er werd op gewezen dat het wetsontwerp - op enkele positieve punten na - niet duldbaar was, omdat het bij de vreemdelingen de onzekerheid, bij de Belgen het wantrouwen t.o.v. de vreemdelingen vergroot.

In een standpunt over de behandeling van het wetsontwerp in het parlement (standpunt van 9/04/84), betreurt de Raad dat door de Vlaamse beleidsverantwoordelijken niet méér de nadruk

op een positief integratiebeleid werd gelegd. Toch werd reeds lang een beleid, gesteund op wederzijdse openheid, samenwerking, inhalen van achterstand en mogelijkheid tot behoud van de eigen identiteit, bepleit. Een dergelijk beleid impliceert verblijfszekerheid, recht op gezinshereniging, recht op bijstand en inspraak, thema's waar de Raad vroeger al de nadruk op legde. Ze kan er bijgevolg moeilijk mee instemmen dat over deze fundamentele opties op nationaal vlak afwijkende standpunten ingenomen worden, zonder dat daarvan door de Vlaamse beleidsverantwoordelijken enige afstand genomen wordt.*

De Vlaamse Hoge Raad voor Migranten en de Conseil Consultatif des Immigrés auprès de la Communauté Française brachten samen een advies uit over de terugkeerpremie, voorzien in het ontwerp van de tweede herstellwet (advies van 10/12/84).

Beide raden zijn van mening dat dit voorstel, eufemistisch een herintegratiepremie genoemd, moet afgewezen worden en geven hiervoor volgende redenen en toelichting bij :

* België heeft een historische verantwoordelijkheid om de migranten niet enkel in hun economische functie te erkennen, vermits het land rechtstreeks of onrechtstreeks een aantrekkingspolitiek heeft gevoerd in functie van reële of vermeende arbeidsmarktbehoeften.

* De migrantenaanwezigheid in België wordt meer en meer duurzaam, structureel en stabiliseert zich. Ondanks heelwat - dikwijls geïdealiseerde - terugkeerideeën, besluit het merendeel van de migranten in België te blijven.

* Voorrang moet verleend worden aan de verlangens van migranten tot participatie en integratie. De vrije keuze tussen blijven of terugkeren kan slechts dan gewaarborgd worden, indien er voldoende verblijfs-, bestaans- en arbeidszekerheid geboden wordt aan hen, die blijven.

* De maatregel in de herstellwet viseert juist die groep vreemdelingen (werklozen), die door een deel van de publieke opinie aanzien worden als (mede)oorzaak van de crisis.** Het gevaar bestaat dat vooringenomen houdingen door dergelijke maatregelen nog versterkt worden en dat de feitelijke kollektieve druk tot terugkeer verhoogt.

* Indien de regering tocht beslist een terugkeerbeleid te voeren, moet zij vooraf onderhandelen met de landen van herkomst over economische, sociale en kulturele waarborgen voor de terugkerende migranten.

* Ervaringen met dergelijke maatregelen in het buitenland leren dat er heelwat 'niet bedoelde' gevolgen worden gekonstateerd (illegale weder-

terugkeer, doelgroep niet bereikt, ...)

* De veelzijdige aspecten van reïntegratie laten zich niet verenigen tot een éénmalige premie.

Ondanks dit negatief advies werd de terugkeerpremie opgenomen in de Herstellwet.

Bijzondere aandachtspunten.

Hoewel er geen andere adviezen aan de Vlaamse beleidsverantwoordelijken werden overgemaakt in 1984, werden een aantal belangrijke konstataaties en bedenkingen op papier gezet door de werkgroepen van de Hoge Raad en werd een advies over de migrantenorganisaties voorbereid.

De werkgroep 'vrouwenwerking' bracht een ontwerpadvies uit. Daarin wordt de problematiek van de migrantenvrouw geschetst. Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen we u naar het april-mei-nummer van VOCOM-nieuws.

Net als de werkgroep rond migrantenvrouwen, heeft ook de werkgroep 'socio-kulturele verenigingen' een langlopende werking. In het kader van deze laatste stuurden men een vragenlijst aan 29 representatieve verenigingen over de migrantenaanwezigheid in hun vereniging, over initiatieven voor migranten, over aandacht voor de problematiek Daaruit bleek dat er weinig of geen migranten in deze verenigingen terug te vinden zijn, dat er ook vrijwel geen specifieke werking voor migranten bestaat en dat er slechts sporadisch aandacht aan de migrantenproblematiek wordt besteed (in vorming e.d.). De deelname van de verenigingen aan initiatieven door of voor migranten gebeurde via begeleidingsdiensten of door stellingnamen ten gunste van de migranten. Tevens bleek er een zeer gebrekkige infrastructuur te bestaan voor samenwerking tussen migrantenorganisaties en Vlaamse verenigingen.

De werkgroep 'B.R.T.' legde in zijn besluiten de nadruk op de noodzaak meer informatie over de migrantenproblematiek en meer dan aktualiteitsgebonden informatie te brengen. Die informatie zou geïntegreerd moeten worden in algeme-

ne informatieve programma's. Daarnaast beklemtoont de werkgroep dat de programma's tot stand moeten komen in overleg met de migrantenorganisaties en dat ze een integratief karakter dienen te hebben, d.w.z. dat ze ook voor Belgen toegankelijk zijn.

Advies betreffende basiselementen voor erkenning en subsidiëring van migrantenorganisaties (16/04/85).

Reeds in '83 werd door de Hoge Raad gesteld dat een gelijktijdige uitvoering van erkenning en subsidiëring van de begeleidingsdiensten en de migrantenorganisaties noodzakelijk was.

Zowel in dit advies als in de besluiten van de werkgroep rond socio-kulturele verenigingen en een ontwerpadvies over basisvorming, wordt de zelforganisatie van migranten als absolute voorwaarde voor integratie naar voren geschoven. Het doel van subsidiëring moet erin bestaan de zelforganisatie te bevorderen, zodat de vreemdelingen als groep hun belangen kunnen definiëren. De rol van de migrantenorganisaties is erg belangrijk. Via eigen initiatieven en op basis van hun kulturele eigenheid - wat als een evoluerend begrip moet beschouwd worden - moeten ze kunnen deelnemen aan het gemeenschapsgebeuren.

De migrantenorganisaties, die in aanmerking komen voor erkenning en subsidiëring, worden als volgt bepaald : organisaties, die opgericht, erkend en gedragen worden door hier aanwezige migrantengroepen of politieke vluchtelingen, komen in aanmerking. Deze moeten een democratische structuur hebben en een socio-kultureel doel. Verenigingen die in hun doelstellingen en activiteiten totaal gericht zijn op, of totaal afhankelijk zijn van het land van herkomst, kunnen niet erkend worden voor subsidiëring.

* * *

* Luc D'Hoore stemde als enig lid van de meerderheid tegen het wetsontwerp.

** Niet toevallig richt de terugkeerpremie van F. Aerts zich hoofdzakelijk tot behoeftige vreemdelingen of mensen ten laste van de overheid.

Het migrantenbeleid op nationaal vlak doet de Raad besluiten dat dit dreigt uit te lopen in een verengd tweesporenbeleid : naturalisatie (aanpassen) of remigratie (opkrassen). Een waarachtig migrantenbeleid, gekenmerkt door integratie met respect voor ieders eigenheid, dreigt hierdoor onmogelijk te worden.

CULTUREN ALS BUREN

EEN OPEN-DEUR-TENTOONSTELLING

Een positieve noot, hoewel ook hierbij een paar bedenkingen moeten gemaakt worden, was de tentoonstelling 'Culturen als Buren', die een groot stuk van het Vlaamse land heeft doorgereisd.

Georganiseerd door het Centrum voor Mondiale Vorming van de Rijksuniversiteit te Gent, in opdracht van de Gemeenschapsminister van Cultuur, en met de medewerking van de administratie voor Onderwijs en Permanente Vorming, liet deze gebeurtenis noch Vlamingen, noch migranten onverschillig. Toch zijn er enkele schaduwkanten.

De betrokkenheid van migranten en migrantenorganisaties bij het ontwerp en de uitbouw van de tentoonstelling is heel beperkt gebleven. Met als gevolg dat de beweging post factum op gang moest worden gevraagd. Een kans om de goede bedoeling van de tentoonstelling (inspraak en participatie bevorderen) in werkelijkheid om te zetten, is daarmee verloren gegaan.

Turkse stand.

BEDENKINGEN ROND PLURI/MULTI-KULTURA LITEIT EN INTEGRATIE

door René Dirckx, medewerker CAST

Multi/pluri...

De laatste tijd wordt er door anthropologen, sociologen en andere -ogen nogal wat geschermd met begrippen als multi-culturaliteit, multi-ethniciteit en dergelijke meer (of moet er gesproken over pluri-culturaliteit en -ethniciteit? En wat dan met het *interculturele*?). Daarbij blijft iedereen dan aan het eigen standpunt vasthaken en komt men geen stap dicht bij een mogelijke oplossing van het probleem. Een paar jaar geleden werd er overgeschakeld van *gastarbeider* naar *migrant*. Enig pluspunt, men heeft een subjectief begrip laten varen om een meer objectief (?) te hanteren.

Vandaag geraakt men verzeild in oeverloze discussies over de samenstelling van onze maatschappij: is die nu multi/pluri-cultureel of multi/puri-ethnisch? Of zou het een louter multi/pluri-linguïstische - en dan bij voorkeur sociolinguïstische - aangelegenheid zijn? Misschien kon men beter de theologen inschakelen en het geheel vanuit de religieuze hoek bekijken, om dan eindelijk te besluiten dat juist daarmee alles staat of valt? En waarom het niet eens proberen via de verschillende huidskleuren? Zuid-Afrika dat Vlaanderen zo dierbaar is, zou beslist wat specialisten kunnen afvaardigen om ons diets te maken hoe men de zaken best aanpakt...

Zo wordt er voortdurend gegoocheld met etiketten en stelt men deze tenslotte centraal. Intussen blijft de kern van de zaak onaangeroerd en gaat de toestand van de migranten er geen stap op vooruit. Het komt blijkbaar ook bij

niemand op dat men zodoende doodgewoon solt met circa één tiende van de bevolking van ons land! Zowat twintig jaar geleden, ten tijde van de strijd om Leuven-Vlaams, werd er in koeien van letters op de muren gekalkt "500.000 Vlamingen tellen niet meer mee". Vandaag vindt men het doodnormaal dat tweemaal zoveel mensen geen recht van spreken hebben. En wanneer men niet meer weet wat ermee aangevangen, ziet men hen nog liefst ophoepelen ook (of hoe een volk liever geen lessen trekt uit de eigen geschiedenis en zo vlug mogelijk de stok aan het andere einde grijpt om nu zelf slagen uit te delen... Bedroevend!).

Nederland heeft het probleem radikaal opgelost: het land kent geen migranten meer, er bestaan enkel nog ethnische minderheden... Gewoon het etikettenspelletje of een begin van oplossing en medezeggenschap, van gelijkberechtiging? Wat er ook van zij, twee decennia na de onafhankelijkheidsverklaring van de meeste koloniën, gaat de koloniale mentaliteit gewoon door. Het grenzeloze West-Europese superioriteitsgevoel... In het beste geval is de migrant een exotisch curiosum (vooral op culinair gebied dan) waarover met enige welwillendheid gepraat wordt. De goede wilde uit de periode van het Romantisme. Voor de rest beslissen *WIJ* wanneer hij naar hier komt en wanneer hij het mag aftrappen, of zijn gezin ja dan neen meekomt, welk werk hij mag uitvoeren en welk niet, hoeveel minder hij moet verdienen, welke wijken hij mag bewonen, hoe hij zijn mond mag houden in de politieke arena, enz...

Men kan op alle manieren het rijtje verder af-

lopen. Maar, aangezien in sommige gevallen de migrant toch tekenen van mondigheid vertoont, krijgt hij links en rechts een adviesraad, die dan zodanig opgezet wordt dat er al gauw noch raad noch advies overblijven. Kortom een maatschappij waarin de ongelijkheid geïnstitutionaliseerd is en die bewust opgedeeld wordt in klassen, maar waar de overgrote meerderheid der weldenkenden gaan steigeren wanneer men daarbij de naam Marx of zijn theorieën aanroert.

Integratie ... ?

In dergelijke kontekst duikt dan het woordje integratie op. Gelukkig zijn in Vlaanderen de mirakelen de deur nog niet uit en is de oplossing zo gevonden. Onze zuiderburen, zowel die van over de taal- als van over de landsgrenzen, hebben het altijd gehad over *assimilatie*, maar dat vinden wij een werkelijk te vernederend begrip en dus gaan wij de migranten laten genieten van de *integratie*. Hokus, pokus, meteen zijn alle problemen op 'menswaardige' wijze van de baan.

Alleen begint het schoentje te wringen van zodra er vragen rijzen over de inhoud van het begrip of wanneer een zekere Gol en konsoorten eveneens met het begrip integratie gaan gooien. Het is immers 'overduidelijk' dat zijn integratie niet de onze is. Wij dulden geen plagiaat! Blijft dan alleen nog de vraag welke vlag welke lading dekt, en meteen kunnen we opnieuw vanaf het nulpunt vertrekken. Voor wie het nog niet duidelijk is, er is precies niets opgelost en alle vragen blijven open!

Eén zaak staat wel vast: een deel van het Vlaamse kiezerspubliek loopt traditioneel rond met een zeker gevoel voor sociale rechtvaardigheid (niet teveel echter, want nu eenmaal het recht verworven is om "baas te spelen in eigen huis", wordt er zeker niet geduld dat anderen zomaar op voet van gelijkheid in onze eigen keukens binnendringen...!) en de politiker die vanuit die hoek stemmen wil ronselen, kan bijgevolg moeilijk verder zonder het 'welzijn van de migranten' op zijn programma te plaatsen.

Anderzijds is er het knelpunt Brussel waar door de feitelijke situatie de hele migrantenbevolking aan het verfransen is. Met het oog op de Vlaamse toekomst van de stad en het hypothetisch verlenen van stemrecht aan migranten, moet er dringend gestreefd naar een mogelijk evenwicht. Waarbij dan de vreemde bevolking gelokt wordt door het begrip integratie, om hen aldus te onttrekken aan de franstalige assimilatie. Zoals bepaalde politici hun sukses te danken hebben aan hun stellingnamen tegen migranten, vraagt het eveneens veel moeite te be-

grijpen hoe anderen hun politieke toekomst willen opbouwen op de rug van o.a. diezelfde migranten. Hun gebrek aan duidelijkheid en hun dubbelzinnigheid moet men er maar bij nemen.

Hoe men de zaken ook draait of keert, integratie of assimilatie, er blijft een verticale verhouding bestaan tussen autochtonen en migranten. Alles wordt verder bedisseld over het hoofd van de migranten heen en in het beste geval is de integratie een 'gunst' (?) die door een meerdere verleend wordt aan een ondergeschikte. Superioriteitsgevoel en koloniale mentaliteit (cfr hoger) lopen gewoon door ...

Waanbeelden

Wie de werkelijkheid wil onder ogen zien, wordt gekonfronteerd met drie vragen. WAT is integratie dan wel? Is integratie MOGELIJK? WIL men WERKELIJK die integratie (in de veronderstelling dat het een positief proces is)? En telkens moet er op zijn minst toegegeven dat ieder van deze vragen onbeantwoord blijft.

1. Integratie? Wat is dat?

Om het woord in Vlaanderen ingang te doen vinden heeft men zich gewaagd aan een vrij algemene 'definitie': "de migranten inschakelen in onze maatschappij met eerbiediging van hun eigen kultuur". Eenvoudiger kan niet, maar wenst men de zaken scherp te stellen, dan moet elk van de onderlijnde woorden aan een grondige analyse onderworpen worden en komt men al vlug tot de konklusie dat er vrijwel geen enkel houvast overeind blijft. De gebruikte begrippen zijn zo labiel dat men er alle kanten mee uit kan ... Misschien bestaat er links of rechts wel een naïeve migrant die overtuigd is dat zijn lot nu echt au sérieux wordt genomen?

En toch gaat het om 'integratie'. Dus even een omweg maken en teruggaan naar de oorsprong van het woord, om te belanden in de Franse woordenboeken. De meest voor de hand liggende, Larousse en Robert, definiëren het woord op filosofisch, fysiologisch, wiskundig gebied, enz ..., maar sociologisch blijft het onaangeroerd.

Of toch wel, maar dan zonder uitleg: als synoniem voor *intégration* geeft Robert *assimilation*, en dan kan het niet anders of er gaan plots een hele reeks rode lichten knipperen! Het is nochtans betrekkelijk eenvoudig: zoals de zaken er op dit ogenblik in al hun onduidelijkheid voor staan, valt er nergens een duidelijk verschil te bespeuren tussen integratie en assimilatie! Alle mooie verklaringen ten spijt

Wie dan per se toch de integratie wil verdedigen, meent zich te kunnen redden door te verwijzen naar het woord *insertion*. Een mooie oplossing, ware het niet dat het uiteindelijk resultaat erop neerkomt dat er een inschakeling gebeurt, een inschakeling op zodanige wijze dat het ingeschakelde verloren gaat in, opgeslorpt wordt door het geheel, waarin de inschakeling gebeurt. Een verdoken vorm dus van assimilatie. Blijven dan de onthaalinstellingen, die eveneens met het probleem gekonfronteerd worden en moeten proberen een geldige definitie te vinden aangezien zij van hogerhand de opdracht krijgen die integratie waar te maken. Maar de moeilijkheid is voor hen al even groot, en om te ontsnappen aan de dreigende verlamming van een onmogelijke opdracht, wordt de kern van de zaak ontweken. Integratie wordt dan gezien als een 'evolutief proces dat onmogelijk te definiëren valt, maar dat zichzelf zal uitmaken om dan a posteriori bepaald te worden'. Een wel mooie omzeiling die echter voorbijgaat aan het feit dat intussen hele generaties *MENSEN* in de kou blijven staan en ten onder gaan!

Anderen, vol goede wil, maar even onmachtig, reduceren dan onbewust het begrip tot een kariatuur of tot een minimale gemeenschappelijke noemer: laat ons de migrant zo helpen dat hij alleen zijn plan kan trekken in zijn kontakten met het openbare leven en de administratieve doolhof. Weliswaar een mooie bedoeling, maar de migrant, juist zoals iedere andere mens, is toch heel wat meer dan een consument of een formulierenworm! Zoals iedereen heeft ook hij het recht om *AL* zijn aspiraties kenbaar te maken en zo mogelijk te verwezenlijken. Waarom

geen rekening houden met deze facetten die juist de belangrijkste zijn?!

Ter illustratie het volgende: te Brussel een migrant Nederlands aanleren opdat hij gemakkelijker contact zou leggen met bv. een gemeentebestuur, betekent in feite hem de zaken bemoeilijken ... Hem daarom Frans onderwijzen? Ja, maar ... het spook van de verfransing, enz., enz. Hem wegwijzen maken in de onoverzichtelijke administratieve paperasserie? Die moeilijkheid bestaat niet alleen voor migranten, maar voor bijna de hele Belgische bevolking! En nu maar 'integreren' ...

2. De twee andere vragen.

Voortgaande op wat zojuist gezegd is, heeft het geen zin vragen rondom de mogelijkheid tot integratie en de politieke wil om deze door te voeren, nog verder te handhaven. *De vlag dekt geen enkele lading, want het is voor niemand duidelijk wat die integratie inhoudt en waar men juist naartoe wil.*

Nochtans, vermits de absurditeiten de wereld nog niet uit zijn, is het best mogelijk dat men doorgewoon blijft doordraven zonder zelfs de mogelijkheid in acht te nemen dat men regelrecht naar de afgrond stevent. Dat schijnt trouwens de laatste tijd in België een alledaagse gewoonte te worden ... Vooraleer men een point of no return bereikt, deden de politieke 'leiders' (?) er toch best aan eens over het volgende na te denken.

Hoe men de integratie ook beschouwt, het is zinloos en onverantwoord de uitwerking ervan af te wentelen naar de onthaalinstellingen (in de veronderstelling dat dit hun taak zou zijn ??), die noch over de mankracht, noch over de middelen beschikken om echt iets degelijks in die richting te verwezenlijken.

Met de integratie goochelen als een zoethouder is spelen met een tijdbom. En zoals de zaken er nu op dit ogenblik voor staan, kan men moeilijk ontsnappen aan de indruk dat het er zo aan toe gaat. De eerste generatie migranten is nu te oud om nog te veranderen, maar men moet hen voorspiegelen dat er voor hen iets gebeurt: de 'integratie'. De tweede en de volgende generaties, hier geboren en opgegroeid, moeten normaal gezien geen moeilijkheden opleveren. Zij zijn voldoende aangepast (geassimileerd) om zich met de autochtonen te identificeren en stilaan te versmelten tot een homogene groep 'Belgen'. En dan is het probleem volledig van de baan. Behoudens natuurlijk 'onvoorziene omwentelingen'! Niettegenstaande de steeds bredere kloof tussen jonge migranten in Vlaanderen en Wallonië, behouden zij hun eigenheid die vroeg of laat tot gegronde eisen kan leiden, om nog niet te gewagen van uitbarstingen. Het volstaat te kijken naar de U.S.A. waar, na zovele generaties, de terugkeer naar de eigen oorsprong steeds meer veld wint. Het volstaat na te gaan hoeveel Italianen in ons land enige tijd geleden hun stem verhoften om via de satelliet verder de TV-programma's van het eerste

net uit hun moederland te kunnen ontvangen, nadat het gedurende een paar maanden op experimentele basis gebeurd was. Het voorbeeld is symptomatisch voor de affectieve band die blijft bestaan, en voor verdere eisen, die kunnen opduiken.

De sluier van de toekomst

Wil men op langere termijn uitbarstingen van ontevredenheid vermijden, dan blijft enkel de weg open van een maatschappij, waarin verschillende (grote) groepen SAMEN - LEVEN op voet van gelijkheid, t.t.z. een samenleving die tegelijk multicultureel, multiraciaal en multilinguïstisch is. DE grote vraag is natuurlijk of zoiets mogelijk is in België. Het antwoord komt meteen, weinig bemoedigend. België beschikt van bij zijn ontstaan over een aantal ingrediënten die de mogelijkheid boden tot een "multi-samenleving", en het is uitgedraaid op een mislukking. Men spreekt over staatshervorming ... een groeiend aantal wetten en instellingen, die de andere steeds meer afstoten in plaats van hem te aanvaarden als een verrijking. Welke plaats zou daartussen kunnen vrijgemaakt worden voor nog meer groepen van nog meer uiteenlopende aard ???

Waar het gaat over gelijkberechtiging van migranten draait alles rond de vrees om bepaalde prerogatieven te moeten afstaan aan een groep die we nochtans zelf naar hier gehaald hebben (en met welke beloften !). Eerlijkheidshalve zou er toch eens grondig moeten worden onderzocht waarop de autochtonen hun pretentie baseren om zichzelf alle rechten toe te eigenen (zelfs het absurde recht om migranten hier overbodig te verklaren en terug naar huis te sturen, precies of zij na zoveel jaren verblijf niet evenzeer het recht hebben om hier thuis te zijn !). Een kaartenhuisje dat bij het minste briesje in elkaar stort. Toppunt : die pretentie beperkt zich niet tot ons land ! Een Belg die naar het buitenland vertrekt, expatrieert zich, geniet een hoger loon, verricht er 'proper' en 'superieur' werk- hoeft zijn handen niet vuil te maken aan de plaatse-

lijke bevolking en kan het zich in de meeste gevallen permitteren een groot deel van de wetten, zoniet allemaal, naast zich neer te leggen. Het gros der vreemdelingen daarentegen die naar hier komen, emigreren, verdienen minder dan ..., enz., enz. Met welk recht wordt deze diskriminatie in stand gehouden ?

Positief toekomstgericht denken valt moeilijk. Hoe optimistische klanken de wereld inzenden op het ogenblik dat de regeringskoalitie steeds meer deuren sluit ? Er bestaan wetten ter beteugeling van het racisme, over verblijfszekerheid en gezinshereniging. Ze worden eenvoudig genegeerd of vervangen door bevolkingsdrempels en beperking van het recht op inschrijving. Er werd een Hoge Raad voor de Migrant opgericht. Krijgt die de mogelijkheid en de gelegenheid om degelijk te werken en adviezen uit te brengen ? En wat met de uitgebrachte adviezen ? Het is best niet te grondig navraag te doen. Hoever staat het met de Europese richtlijn van 1977 die inschakeling van moedertaalonderwijs van migranten binnen de nationale scholen verplichtend stelt ? Waar staat men op gebied van stemrecht ? Waar staat men met de vrije toegang tot de arbeidsmarkt ? en tot de sociale woningmarkt ? Waarom worden de migranten verdeeld door de opsplitsing in EG-ers en niet EG-ers ?

Het valt beslist moeilijk zich een multiculturele toekomst in te denken wanneer de elementaire beginselen, die ertoe moeten leiden, van hoog tot laag bewust met de voeten getreden worden ! En het valt nog moeilijker, wanneer men bedenkt dat de hele migrantenbevolking gewoonweg meegesleurd en ondergedompeld wordt in onze interne twisten en vetes. Zonder dan nog te gewagen van de verkrampde Vlaamse houding te Brussel (hier alleen ?) die doorlopend defensief ingesteld staat en juist daardoor iedere multiculturele droom definitief wurgt.

René Dirckx

Minister COENS over interkultureel onderwijs

Een tijd geleden kreeg Bareel de mogelijkheid minister van Onderwijs, Daniël Coens, te polsen over zijn visie op de problematiek van onderwijs aan migrantenkinderen. Het was tevens een kans om de minister te konfronteren met kritiek uit 'het veld', van mensen die er dagelijks mee te maken hebben.

"OM KOMMUNAUTAIRE REDENEN MOETEN WE DE POLITIEK VAN HET VOLDONGEN FEIT VOEREN"

Bareel - Het tijdschrift Bareel heeft regelmatig aandacht besteed aan de problematiek van migrantenkinderen in het onderwijs en heeft hierover verschillende dossiers gepubliceerd. We zouden u willen vragen hoe u in uw beleid deze problematiek aan bod laat komen en welke maatregelen u nog wil nemen.

D. Coens - Ja, de problematiek van de migrantenkinderen in het Nederlandstalige onderwijs is een realiteit, waarmee we rekening moeten houden, en we zijn gelukkig dat we kunnen doen wat tot het humane behoort om deze kinderen een goede opleiding te geven. In het Nederlandstalig basis- en secundair onderwijs zitten heel wat meer leerlingen van vreemde nationaliteit dan men in het algemeen vermoedt. Hun aantal is sterk toegenomen. Als men de cijfers bekijkt, ziet men dat het totaal aantal leerlingen over een periode van zeven schooljaren met 10 % vermindert. Het aantal migrantenkinderen stijgt over dezelfde periode met één derde. Vooral de sterke aangroei van Turkse en Marokkaanse kinderen de laatste jaren, vergt een meer dan bijzondere aandacht. Uit onderzoek en cijfergegevens blijkt bovendien dat deze Turkse en Marokkaanse gemeenschap in bepaalde centra wordt versterkt door interne migraties.

In het opvangbeleid van migrantenkinderen onderscheiden we drie fasen. De eerste fase had tot doel de migrantenkinderen de Nederlandse taal te leren beheersen. De tweede fase erkende

daarnaast ook de eigen taal en cultuur van de kinderen, zowel om principiële, behoud van eigenheid, als om praktische redenen: openhouden van de terugkeermogelijkheid. Nu zijn we aan de derde fase toe, het 'Elkaar Ontmoetend Onderwijs'. En ik geloof dat de term 'Elkaar Ontmoeten' sprekend uitdrukt wat we bedoelen. Het is interkultureel onderwijs. Dit houdt in dat activiteiten ingelast worden waardoor de leerlingen elkaars cultuur leren kennen en waarderen. Het houdt ook enorme verrijkingkansen in zich.

Het is een ontmoeting van totaal verschillende culturen. Onlangs had ik een gesprek met Allouini, de Groot-imam van het Islamitisch Cultureel Centrum in Brussel. Die man zei: "De Islam is geen godsdienst, het is een cultuur, een levenswijze", en dat is het. Hebt u het T.V.-programma 'De sluier van Allah' op de Nederlandse televisie gezien ? Daarin wordt tot laat in de nacht getoond hoe in Iran Carter en de Sjah de blunders opstapelden.

Het belangrijkste is een integrale aanpak. Men mag niet vergeten dat een kind nooit alleen staat. Limburg heeft voor het onderwijs een aantal unieke voorzieningen gekreëerd, waar we willen bij aansluiten. Maar onderwijs is slechts één, zij het zeer belangrijke komponent van de samenleving. Ik heb zo in Genk in de Limburghal iets meegemaakt. Er was een opvoering van het stuk 'De lege cel' en een aantal mensen mocht de koning en de koningin gaan

groeten. Ik zei toen tegen het vorstenpaar: "Kijk eens naar het toneelstuk van Swartenbroeckx 'Ik heb Abraham gezien'". Dat gaat over een Turks meisje van 15 jaar dat terug naar Turkije moet van haar ouders om daar uitgehuwelijkt te worden. En de koningin zegt na afloop: "Maar zijn die mensen nu gelukkig?". Kijk, ik kan geluk niet beoordelen. Dat is de eigen kultuur.

B - U kiest dus voor interkultureel onderwijs als basis voor integratie?

D. Coens - We kiezen voor een tweesporenbeleid, waarbij gewerkt wordt aan integratie en aan het behoud van de mogelijkheid tot terugkeer naar het herkomstland. Interkultureel onderwijs eist een voldoende kennis van de cultuur van het migrantenkind door de leerkrachten. Daarom is het ook zeer belangrijk de leerkrachten in hun opleiding vertrouwd te maken met deze realiteiten. Aan de normaalscholen worden met dit doel twee films gegeven: 'Tussen twee stoelen' en 'Het kind van de rekening'. De leerkrachten moeten voorbereid worden op lesgeven in klassen, waar het taalniveau en het onderwijsniveau verschillend zijn. Als we dit niet doen, staan we nergens.

B - Is dit al gekoncretiseerd?

D. Coens - Ja, daar is men al mee bezig. Ik moet ook zeggen dat we op het vlak van interkultureel onderwijs via de E.G. heel wat ondersteuning gekregen hebben. Eerst waren er zes projektscholen in Limburg, nu zijn er 45 scholen betrokken bij het Elkaar Ontmoetend Onderwijs, in vier provincies. Twintig procent van de migrantenkinderen zijn opgenomen in het E.O.O. Enkel in West-Vlaanderen zijn er zo een klein aantal vreemdelingen dat er geen projecten zijn. Hun aantal groeit, in Kortrijk, Roeselare, ... maar dat is niet te vergelijken met Limburg of Antwerpen, waar het aantal vreemde leerlingen tussen '78 en '84 met 20.000 toenam in beide provincies.

Voor deze projecten E.O.O. is er begeleiding voorzien in de vorm van een nationale stuurgroep.

B - Welke zijn verder de specifieke maatregelen voor migrantenonderwijs in Vlaanderen?

D. Coens - Volgens de ministeriële omzendbrief van 26/9/84 kunnen scholen beroep doen op BTK-leerkrachten voor extra-hulp bij het migrantenonderwijs. In totaal zijn er 310 full-time leerkrachten aan het werk. Men mag dit niet onderschatten. Als men de part-time leerkrachten in rekening brengt, zijn dat zo'n 400 mensen, die meestal in het basisonderwijs staan. Ik ben daar zeer door verrast. In het secundair onderwijs lopen er nog niet zoveel projecten. Toch zijn er in vijf Limburgse scholen projecten, waarvoor elf leerkrachten ter beschikking werden gesteld. Verder werd er in het kader van de vorming van animatoren een opleiding gestart in Antwerpen en Genk. Genk, dat is wel het centrum voor alle voorzieningen. Het is niet toevoelbaar dat Luc D'Hooze zo gevoelig is voor deze problematiek. Hij wordt er het meest mee geconfronteerd.

En dan is er de 1 B-variant, een variant van het reed bestaande aanpassingsjaar. Als er minimum 10 vreemde leerlingen zijn, worden een aantal lessen voor interkultureel onderwijs voorzien. Ook de Foyer in Brussel heeft heel wat interessant werk verzet. Sinds 1982 werden specifieke modellen gehanteerd in projecten voor bi-kultureel onderwijs, en dit verspreid over de drie onderwijsnetten.

Dus wij doen wel wat! Omdat de situatie het vereist, worden specifieke maatregelen genomen. Natuurlijk is de problematiek in het Franstalige landsgedeelte veel grootschaliger, maar in het Nederlandstalig onderwijs is dit haalbaar. Guido Fonteyn van De Standaard zei me eens dat ik Parijs moest gaan kijken. Hij vond wat daar gedaan wordt, fantastisch. Men schijnt onvoldoende te beseffen dat ook hier iets gebeurt. Nadien heeft hij, nadat hij een paar Brusselse scholen had bezocht, toegegeven dat er in bepaalde scholen goede dingen gedaan worden. Een volume van 310 BTK-leerkrachten betekent toch iets. Het grote probleem zal zijn dit volume te houden. Ik ben zelf in verschillende

scholen geweest en heb daar gezien met welk enthousiasme die jonge mensen werken.

B - We zijn er van overtuigd dat er heel wat goede maatregelen genomen zijn, maar we blijven toch met de klassieke vragen zitten. Als men met tijdelijke statuten werkt, kan deze werking plots stilvallen. De vraag moet dan ook gesteld worden naar de mogelijkheden tot continuïteit. Moeten als deze projecten niet ergens een structurele neerslag vinden?

D. Coens - In het lestijdenpakket zijn taalleergangen voorzien. Er worden ook extra-uren ingelast. Deze voorzieningen zijn concreet en organiek. Dat is dus duidelijk een structurele maatregel. De konkretisering van het lestijdenpakket heeft wel enkel betrekking op het basisonderwijs.

B - Er zouden dus ook structurele maatregelen voor het secundair onderwijs moeten komen?

D. Coens - Ja, structuren zijn belangrijk. En de mensen die erbij betrokken zijn, zijn belangrijk, want hun inzet is bepalend. Als dit

enthousiasme wegvalt ... De opdracht is dus inzet en bestendigen. Aan de dingen, die prioritair zijn, moet aandacht besteed worden.

B - De achterstandproblematiek gaat niet enkel op voor migrantenkinderen, maar zij zitten door hun situatie wel in de slechtste papieren. Kan men zeggen dat ook hier het 'Mattheus-effekt' speelt?

D. Coens - De migrantenkinderen vragen inderdaad meer inspanningen. We geven hen ook meer, net als aan gehandicapte kinderen bijvoorbeeld. Er zit echter een kommunautaire kant aan deze inspanningen. Langs Franstalige kant ligt de problematiek heel anders. Men zit namelijk met een veel oudere migratie; de Spanjaarden treden weldra toe tot de E.G. en er zijn heelwat Afrikanen, die franstalig zijn. Dus daar speelt de taalontkennende niet meer zo'n rol. Het onderwijs voor migrantenkinderen zou evenwel veel meer kosten voor Wallonië, omdat er meer migranten zijn. Dus stelt zich het probleem van de verdeling der middelen. Het komt er voor ons op aan de feiten van de

Coens: Een modelschool kan propagerend werken naar andere scholen toe. Ik geloof dat hier het multiplicatoreffekt moet spelen.

voorzieningen te creëren. Eens deze er zijn, bewijzen ze hun nut en worden onmisbaar. Later zal men de rekening opmaken. Men zal vaststellen dat dit ons veel kost, maar ik vind dat we hieraan als gemeenschap moeten vasthouden. Ik kan dat verantwoorden.

Wat de achterstand betreft, mogen we niet vergeten dat wij ook onze vierde wereld hebben. Ook Belgische kinderen lopen achterstand op en daarom is het zo belangrijk naar de ouders toe te werken. We streven naar eenzelfde participatie van alle ouders, vreemde en Belgische.

B - Uit de praktijk blijkt dat er migrantenjongeren van school komen, die nog steeds geen Nederlands kennen. Deze taalonkunde zal toch voor problemen zorgen? Anderzijds is er de verlening van de leerplicht, waardoor deze jongeren langer moeten school lopen.

D. Coens - Migrantenkinderen kunnen een zevende en eventueel een achtste jaar lagere school doen, maar ze moeten zeker een paar jaar secundair onderwijs volgen. Het moet mogelijk zijn hen het secundair te laten voltooien. Anders worden dit de marginalen van de toekomst. Voor hen geldt immers ook de leerplicht tot 18 jaar. De bedoeling is hen mee te trekken tot het einde van - wat zij meestal volgen - het beroeps-onderwijs. Twee jaar onthaal, twee jaar vorming en twee jaar specialisatie, dat zou ideaal zijn. Ze hebben overigens een grote handvaardigheid. Ik heb de indruk dat ze fysisch rijper zijn, volwassenere dan Belgische kinderen op de leeftijd van 14-15 jaar.

B - Een ACW-beleidsplan pleit voor extra-coëfficiënten voor vreemde leerlingen, vorming en begeleiding van leerkrachten en een volwaardig statuut voor tweede of derde generatie-leerkrachten.

D. Coens - We zijn bereid deze lijn verder te volgen. We moeten hierbij om kommunautaire redenen, de politiek van het voldongen feit voeren, namelijk de voorzieningen, die nu nog tijdelijk zijn, zich onmisbaar laten maken. Maar, zoals eerder gezegd, veel hangt af van de betrokken mensen zelf.

B - Van mensen die in het veld werken vangen we een aantal signalen op, die er op wijzen dat het probleem eerder aangroeit dan afneemt. Een bijzonder probleem vormen de vreemde leerkrachten, die rechtstreeks uit Turkije of Marokko in het Belgisch onderwijs gedropt worden. Andere leerkrachten hebben het vaak moeilijk om met deze mensen samen te werken.

D. Coens - We hebben nood aan mensen die begrip hebben voor de situatie van de migrantenkinderen. Maar het moeten ook mensen zijn, die het vertrouwen van de betrokken gemeenschap genieten en die authentiek overkomen. Dit is een moeilijk te bereiken evenwicht. Jonge migranten van de tweede of derde generatie, dat zijn mensen van hier. Dat zijn bijna Vlamingen. ...

Een belangrijk punt is ook dat er naar de inspectie toe gewerkt wordt. Ik heb een school in Limburg bezocht, waar men met een afsprakenboekje werkt. Dezelfde lessen worden er gegeven door vreemde en Belgische leerkrachten. Er wordt zeer goed samengewerkt.

B - Die school in Limburg is wel een model-school.

D. Coens - Maar het kan! En het kan propagerend werken naar andere scholen toe. Ik geloof dat hier het multiplicatoreffekt moet werken. Zo'n school kan het dragend punt zijn voor het onderwijs aan migrantenkinderen. Dit propageren zou de rol van de inspectie moeten zijn. Het vergt een 'omturnen' van de mentaliteit. Niet iedereen zal evenveel aandacht besteden aan migrantenkinderen. Stel dat iemand anders mijn plaats op het ministerie komt innemen, dan is het de vraag of die dezelfde aandacht voor het probleem zal opbrengen. Want onderwijs aan migrantenkinderen heeft niet bepaald een elektorale karakter. Het werkt zelfs eerder negatief. Fenomenen als het Le Pen- of Nols-effekt vind ik angstaanjagend. Het heeft ook te maken met de Belgische nationaliteit. Limburg is in dat verband de grote uitzondering. Waterschei is in geen opzicht te vergelijken met Schaarbeek of Borgerhout. Door de oudere vorm van immigratie is er een grotere vorm van inte-

gratie, een andere mentaliteit ook.

B - Tot nu toe beperkt het Elkaar Ontmoetend Onderwijs zich tot een experiment. Wat zijn de perspectieven?

D. Coens - Bij het einde van dit schooljaar zijn de eerste drie jaar van het project om. Het zou een groot drama zijn, moest het E.O.O. niet verdergezet worden, want het beantwoordt aan een werkelijke nood. Het moet een structureel karakter krijgen, maar soepel genoeg blijven om bijgestuurd te worden in geval dit nodig blijkt. We willen voor het E.O.O. de weg van het onderwijs aan minder-validen volgen.

B - Voorlopig blijft het probleem van de vrijwilligheid van de lesgevers taalonderricht bestaan?

D. Coens - Dat vrijwillige is het mooie en het goede eraan. Het voluntariaat is de brede basis waarop de werking met migrantenkinderen steunt.

Ik stel me wel vragen over eventuele drempels: als het percentage migrantenkinderen in een school te hoog oploopt, dan schieten we naast ons doel. In een migrantenschool gaat de opzet van het E.O.O. verloren. Dezelfde evolutie ziet men ook op het vlak van de ruimtelijke spreiding. Anderzijds is het nu ook zo dat scholen zonder migrantenkinderen uitgenodigd worden om contact op te nemen met scholen, die wel migrantenkinderen hebben, om van hun rijkdom te kunnen profiteren.

B - Het lijkt ons dat de vreemde leerkrachten in die projecten toch voor een onmogelijke

taak staan. Als ze in België aankomen, kennen ze geen of nauwelijks Nederlands en als die mensen dan wat gemotiveerd zijn, moeten ze terug vertrekken op een moment dat ze nuttig werk kunnen leveren.

D. Coens - Ideaal zou zijn dat we die mensen hier kunnen vormen. Daarom is doorstroming van jonge migranten naar het onderwijskader zo belangrijk. Ondertussen hebben we wel al een onderhoud gehad met de ambassades om de termijn van verblijf van de leerkrachten op acht jaar te brengen. Niet na één jaar, ook niet na drie jaar, pas later begint het aanstellen van die leerkrachten te renderen.

B - Zou de beste oplossing niet zijn de vreemde leerkrachten eenzelfde statuut als het ander onderwijzend personeel te geven en hen door de Belgische staat te laten betalen? In Nederland wordt er 280 miljoen Bf gespendeerd, enkel en alleen aan het onderwijs voor vreemde leerlingen.

D. Coens - In Nederland kan men voor veel problemen meer geld losmaken. In Vlaanderen zou men zeker 50 leerkrachten moeten voorzien, wat toch zo'n 50 miljoen zou kosten. Wat wij nu proberen te doen, is het intensiveren van de contacten met de ambassades. We hebben ook een brochure over het Elkaar Ontmoetend Onderwijs klaar, die vertaald werd in verschillende talen. Ik hoop dat deze projecten de basis kunnen vormen voor de verdere uitbouw van het intercultureel onderwijs.

Miek Aerts

Lode Van Loock.

Beknopt

Klacht tegen racisme

Het Marokkaanse jeugdhuis Rzoëzie (Mechelen) heeft klacht ingediend tegen een dancing op basis van de wet ter bestrijding van het racisme. De v.z.w. Liga voor Mensenrechten stelt zich burgerlijke partij in deze zaak en vraagt één frank morele schadevergoeding.

Herhaaldelijk zijn er in het Mechelse klachten geweest, omdat dancings vreemdelingen de toegang weigerden of hen niet bedienden. Bemiddelingspogingen konden tot nu toe geen oplossing brengen, zodat men een aantal klachten gebundeld heeft en op 23 mei de dancing voor de rechtbank gedaagd heeft. De zaak werd bij een eerste zitting uitgesteld.

De toepassing van artikel 124, of de marginalisering van Maghrebiaanse jongeren

Werkloos, zonder inkomen.

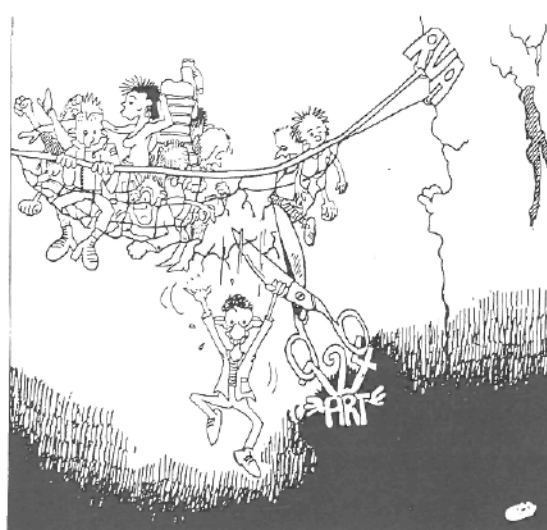
Wie van school komt, verwacht niet dat hij of zij direkt aan het werk kan. Wél dat hij/zij recht heeft op een werkloosheidsuitkering na een wachttijd. Iemand van minder dan 18, krijgt na 75 werkdagen een vergoeding van iets meer dan 10.000 Bf. Is men ouder dan 18 jaar dan draagt de wachttijd 150 dagen.

Sommige buitenlandse jongeren vallen buiten deze regeling. Dit is o.a. het geval voor Marokkaanse, Tunesische en Algerijnse schoolverlaters. Door een merkwaardige onvolkomenheid in de Belgische sociale zekerheid moeten ze naargelang hun leeftijd 75, 150 of zelfs 300 dagen (voor + 26-jarigen) gewerkt hebben. Nochtans zijn veel van deze jongeren hier geboren of opgegroeid. Ze komen dus plots voor (nog) grotere financiële problemen te staan dan hun vroegere Belgische klasgenoten.

In welke konkrete situatie komt zo'n Maghrebiaanse jongere terecht op het moment dat hij/zij van school komt eind juni? Het is mogelijk zich te laten inschrijven als werkzoekende bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, maar dit geeft geen uitzicht op een uitkering, wat betekent dat de jongere niet in aanmerking komt voor een speciaal statuut (de programma's ter bestrijding van de werkloosheid BTK, DAC, ...). Veel jongeren schrijven zich bijgevolg niet in. Eer de R.V.A. hen een werkaanbieding doorgeeft, moet er al veel water naar de zee vloeien. Twee maand later (september) verliest de jongere het recht op kinderbijslag. Hij wordt volledig afhankelijk van het inkomen van zijn familieleden. Hij blijft op de kosten van zijn ouders leven. In november verliest hij ook het recht om op hetzelfde ziekenboekje als zijn ouders te staan. Een niet-beschermd persoon (o.a.

wie geen inkomen heeft) dient een eigen ziekteverzekering af te sluiten. De kosten daarvoor liggen merkkelijk hoger dan bij iemand met een vast inkomen: 467 fr. per maand voor wie onder de 25 jaar is, 1.555 fr. voor wie ouder is (tegen 110 fr. per maand voor werknemers). Uit de aard der situatie gebeurt het nogal eens dat migrantenjongeren geen ziekteverzekering nemen. In geval van hospitalisatie komen ze in zware financiële problemen terecht.

Hoe de jongeren zelf deze situatie ervaren, werd aan de hand van getuigenissen van Maghrebiaanse schoolverlaters, uitvoerig uit de doeken gedaan in een brochure, samengesteld door het Platform Migrantorganisaties.

Ze snakken naar een beetje onafhankelijkheid van hun ouders, voelen zich parasitair, vervallen in apathie door de uitzichtloosheid van hun situatie, hebben weinig mogelijkheden zich te laten gelden ... Vooral de meisjes dienen het door de ouders uitgestippelde levenspad nauwgezet te volgen: hulp in het huishouden, opvoeding van kleinere broertjes en zusjes en later - bijna onontkoombaar - uitgehuwelijkt worden.

De juridische verwarring

Het recht op wachtvergoedingen wordt geregeld bij een K.B., daterend van '68, waarin de arbeidsvoorziening, de inrichting van de R.V.A. en het recht op werkloosheidsuitkering vastgelegd worden. In de gewijzigde versie van 1/12/83 bepaalt artikel 124 dat jongeren van minder dan 26 jaar, die hun studies beëindigd hebben, recht hebben op wachtvergoedingen zonder dat zij gewerkt hebben.

Artikel 125 bepaalt dat vreemde werknemers alleen aanspraak maken op werkloosheidsuitkeringen voor zover ze voldoen aan de wetgeving op de vreemdelingen én voor zover dit toepasselijk is binnen een internationale overeenkomst. Tot zover gaat alles goed. Voor de meeste grote nationaliteitsgroepen bestaan er internationale overeenkomsten die dit regelen. Dit is ondermeer het geval voor de E.G.-landen, voor Turkije, Portugal en Zweden (Raad van Europa), voor vluchtelingen en vaderlandslozen en voor Joegoslavië en Spanje (bi-lateraal akkoord voor sociale zekerheid).

Ook met Marokko, Algerije en Tunesië heeft België een bi-laterale overeenkomst gesloten. De interpretatie die hieraan door de R.V.A. gegeven wordt, sluit de Maghrebiaanse schoolverlaters echter uit van wachtvergoedingen. En hier knelt het schoentje. Het akkoord met Marokko is daar een goede illustratie van. Daarin wordt de gelijkheid van de loontrekkenden van beide landen voor de sociale wetten van beide landen gesteld. Inzake de werkloosheid moet er echter een administratieve schikking vastgesteld zijn. En die is er voor artikel 124 niet.

Men is het duidelijk oneens over de interpretatie van deze verdragen. Het principe van wederkerigheid van rechten speelt daarin een rol. Kan men argumenteren dat artikel 124 niet toegepast dient te worden, omdat de werkloosheidsregeling in de Maghreblanden op dat vlak niet uitgewerkt is? Of moet het principe van wederkerigheid globaal gesteld worden, waarbij men heel het verdrag in beschouwing neemt? En moet bijgevolg artikel 124 wel toegepast worden op

De brochure van het Platform Migrantorganisaties 'Artikel 124: getuigenissen van Maghrebiaanse schoolverlaters' is te verkrijgen op volgend adres: Poststraat 156 - 1030 Brussel - 02/217.11.14 (50 Bf).

basis van het recht op een gelijke behandeling voor de sociale wetten van de betrokken landen. In het eerste geval benadert men meer de letter, in het tweede geval meer de geest van het verdrag. De interpretatie van de R.V.A. is duidelijk: geen uitkering.

Verschillende migrantenjongeren startten een rechtszaak tegen de R.V.A. om het recht op een wachtvergoeding af te dwingen. Soms werd dit recht door de rechtbank erkend, in andere gevallen niet. Telkens de uitspraak in haar nadeel uitviel, ging de R.V.A. in beroep, zodat er tot op heden nog geen definitieve uitspraken bekend zijn.

Politieke onwil

Het gaat in deze rechtszaken ook maar om individuele gevallen. Op juridisch vlak is een gelijke behandeling volstrekt mogelijk. De wet dient daartoe niet gewijzigd te worden. Een administratieve beslissing van de R.V.A. of een politiek beslissing van minister van Arbeid en Tewerkstelling Hansenne kunnen alle moeilijkheden uit de weg ruimen. Adviezen in die zin waren er al. Een unaniem advies van de Hoge Raad voor Migrant werd doorgestuurd naar minister Hansenne, maar bleef onbeantwoord. Op een parlementaire vraag van L. Van den Bossche antwoordde dezelfde minister dat van wederkerigheid geen sprake kan zijn, omdat de werkloosheidsreglementering in Marokko niet uitgewerkt is. In het kader van het Internationaal Jaar van de Jeugd zal men de toepassing van de gelijkheid opnemen in een eisenpakket. Ook het A.B.V.V. heeft al te kennen gegeven dat men via de beheerskomitees van de R.V.A. zal pleiten voor de ruimere toepassing van de verdragen met Marokko en met andere Noord-Afrikaanse landen.

DNB

Albert Martens
en

Frank Moulaert (red.)

BUITENLANDSE MINDERHEDEN IN VLAANDEREN- BELGIE;

Wetenschappelijke
inzichten en
overheidsbeleid

Bibliografie:

Formaat: 15 x 22 cm
Omvang: 328 blz., ingenaaid
ISBN 90 289 0967 2
680 fr.

Het boek:

Momenteel verschijnen in Vlaanderen-Belgie geregeld geschriften over 'de toestand van de buitenlandse minderheden'. Beoefenaars van vooral de mens- en gedragswetenschappen en beleidsverantwoordelijken in verschillende maatschappelijke domeinen brengen een stroom van informatie op gang, waarin de burger die met het probleem niet vertrouwd is, zijn weg dreigt te verliezen. Albert Martens en Frank Moulaert vonden het hoog tijd om in deze stroom van waardevolle informatie orde op zaken te stellen. Voortgaand op hun ruime ervaring in dit domein, hebben ze aan specialisten uit diverse wetenschappelijke disciplines gevraagd om elk voor hun vakgebied een overzicht te geven van de kennis van het migratieprobleem. Zo kwam deze merkwaardige publikatie tot stand: de eerste vrij volledige inventaris van de toestand van de buitenlandse minderheden in Vlaanderen-Belgie. Het boek is zo opgevat dat het onmiddellijk gebruikt kan worden voor de discussie over het vreemdelingenbeleid. In de meeste hoofdstukken en vooral in de inleiding knopen de auteurs aan hun wetenschappelijke inzichten ook een aantal prangende beleidsvragen vast. Een wenk naar de leden van de studiegcommissie voor de immigratie, voorzien in de nieuwe vreemdelingenwet?

Uit de inhoud:

Dankwoord
Voorwoord. Toespraak van Mevr. R. Steyaert, Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijn
Inleidend hoofdstuk. De toestand van de buitenlandse minderheden in Vlaanderen-Belgie

Deel I. Buitenlandse minderheden en maatschappij

- 1 De Socio-culturele structuur
- 2 De demografische situatie van de vreemdelingen in België
- 3 Vreemde werknemers, werkgelegenheid en sociale zekerheid
- 4 De geografische spreiding van de buitenlandse minderheden in België
- 5 De gezondheidstoestand van de buitenlandse minderheden
- 6 Problemen van migrantenkinderen en hun leerkrachten in het Vlaams basisonderwijs
- 7 Onderwijs aan etnische minderheden
- 8 Emigratie en immigratie in historisch perspectief

9 Onderzoek in de sociale wetenschappen over de vreemde bevolkingsgroepen in Franstalig België (1930-1984)

Deel II. Buitenlandse minderheden, staat en recht

- 1 Het na-oorlogse immigratiebeleid
- 2 Vragen rond de integratie van vreemde patronen van familierecht in het Belgisch rechtsleven met een reactie: Vreemd Recht, Belgisch Recht
- 3 Bestaansmiddelen van vreemdelingen in juridisch perspectief
- 4 Wijsgerige grondslagen van een pluri-etnische maatschappij

Deel III. Buitenlandse minderhedenbeleid in het buitenland

- 1 Onderzoek met betrekking tot minderheden in Nederland
- 2 Franse immigratiepolitiek: vooruitgang en contradicties
- 3 'Buitenlanders' als voorwerp van Duitse belangen en ideologieën
- 4 De mensenrechten van de vreemdelingen in Europa

De samenstellers:

Albert Martens (*1940), doctor in de sociale wetenschappen, lector aan de K.U. Leuven (Departement Sociologie). Hij promoveerde over 25 jaar wegwerparbeiders. Het Belgisch immigratiebeleid na 1945' (K.U. Leuven, 1974). Hij is co-auteur van 'Castarbeid. Lotgenoot en landgenoot' (Kritak, Leuven, 1978) en van 'Verdeel en Heers. Racisme als strategie' (EPO, Antwerpen, 1983). In 1982 werd hij tot voorzitter van de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten benoemd.

Frank Moulaert (*1951) is onderdirecteur van het Centre Européen John Hopkins (Université des Sciences et Techniques, Lille I) en docent aan de Economische Hogeschool Limburg en het N.H.I.B.S. te Antwerpen. Hij is bestuurslid van de Studiekring Post-Keynesiaanse Economie Nederland en van Polekar. Hij publiceerde in binnen- en buitenland over de plaats van de buitenlandse werknemers in het Belgisch arbeidsproces. Het meest bekend is zijn boekje 'Racisten hebben ongelijk' (samen met Rita Bollen).

Bibliotheekwerk voor specifieke doelgroepen, onder redactie van Huib Eijkelenboom en Frans Stein, 1985, NBLC Den Haag, 67 blz.

De bibliotheek is soms een moeilijk toegankelijk terrein. Wie, de mogelijkheden van het bibliotheekwezen niet kent of voor wie er om allerlei redenen weinig aangepaste informatie beschikbaar is, blijft er meestal weg. De laatste jaren echter krijgen sociaal, cultureel en economisch kwetsbare groepen meer en meer de aandacht, die ze verdienen.

De PLOB (Pluralistische organisatie voor bibliotheekgebruik) stelt als één van de prioriteiten dat migranten als informatie-achtergestelden meer belangstelling dienen te krijgen. In Nederland is het NBLC (Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum) met deze achterstandsproblematiek bezig.

De doelstelling van het openbare bibliotheekwerk houdt in dat zoveel mogelijk mensen moeten kunnen deelhebben aan het 'vrij verkeer van informatie'. Voor het NBLC ligt het bijgevolg voor de hand de prioriteiten in het beleid zo te kiezen dat de kansen van de minderbedeelden vergroot worden: het zijn mentaal en fysiek gehandikapt, gedetineerden en analfabeten, maar ook migranten, die de meeste moeilijkheden ondervinden. Onvoldoende kennis van het Nederlands, het feit dat er weinig boeken in hun eigen taal te vinden zijn, een omgeving, waarin de 'leeskultuur' niet gestimuleerd wordt: dit alles maakt de bibliotheek voor de vreemdeling weinig aantrekkelijk.

Met de uitgave *Bibliotheekwerk voor specifieke doelgroepen* pleit het NBLC voor een bibliotheek die zich ook tot minder gemakkelijk te bereiken categorieën richt. Het bibliotheekwerk zal zich moeten instellen op een veranderende maatschappij en op de behoeften van een multi-kulturele samenleving. Hoe ze dat kan en moet doen, aan welke realiteiten ze moet beantwoorden, hoe ze zowel vervreemding van het land van herkomst kan tegengaan, als integratiebevorderend werken, dat is zowat de vraagstelling, waar men een antwoord op wil geven.

In het eerste hoofdstuk van het boek komen de vreemdelingen specifiek aan bod. Verder wordt ingegaan op bibliotheekwerk voor analfabeten, bejaarden, zieken, geestelijk en lichamelijk gehandikapt, doven en gedetineerden, aangevuld met een literatuurlijst en de publikaties van het NBLC.

te bestellen: NBLC afd. orderadministratie, P.B. 93054 2509 AB Den Haag - bestelnummer 11045.

Leesboeken voor anderstaligen. Korte verhalen en andere teksten, een serie leesboekjes, 6 nivo's: voor beginners tot gevorderden, NBLC, Den Haag, 1985.

Boekjes, in eerste instantie bestemd om als ontspanning te lezen. Het is de bedoeling dat de anderstalige de verhalen op zijn nivo 'gloobaal' kan lezen, d.w.z. het verhaal volgen. Wat men niet direkt begrijpt, moet men probleemloos zelf kunnen invullen.

De teksten dienen tevens de leesvaardigheid te verhogen. Omdat de leesboeken ook in de Nederlandse les kunnen gebruikt worden, bevat elk boekje een bijlage met de didactische mogelijkheden ervan.

Inhoudelijk zijn de leesboeken een goede illustratie van hoe men aandacht kan besteden aan herkomstland, gastland en specifieke problemen van migranten. Verschillende van de behandelde onderwerpen zijn een bewerking van de krantenaktualiteit. Aantrekkelijk gepresenteerd, met veel tekeningen en foto's.

bestelnummers: 18850 t/m 18855

De zingende hondjes en andere verhalen, Say-Gün, Oss (Nederland).

Er kwamen tot nu toe 10 boekjes uit in de Can-Bilge-serie met telkens een verhaal in het Nederlands en in het Turks verteld. De lees- en kijkboeken voor kinderen onder de acht jaar zijn te bestellen bij de Turkse boekhandel Say-Gün, Oude Molenstr. 62 - 5342 GD Oss.

Info-blad 1984 van Têkoşer, Koerdische arbeiders en studentengemeenschap in België.

Dokumentatie over de Koerden en de werking van Têkoşer. Gekombineerde Nederlands-Franstalige uitgave.

Te bestellen : P.B. 33 - 1730 Zellik.

Dengê Roja Dîl, Koerdische gedichten van Derwêş M. Ferho.

Te verkrijgen: Tigris, Rijke Klarenstraat, 45
1000 Brussel.

Brochures

Vrouwen in Zwart Afrika, Humanistische organisatie voor ontwikkelingssamenwerking (HOOS), Gent, 1985.

In deze bundel teksten wordt aandacht besteed aan de vrouwen - nog steeds de grote meerderheid - die in de 'traditionele context' leven en aan diegenen die zich in een 'moderne context' staande houden. Zoals het kontinent Afrika een grote verscheidenheid aan volkeren, kulturen, talen en geschiedenissen herbergt, zullen ook de problemen van de Afrikaanse vrouwen erg verschillend liggen. Maar ook hier duikt een element op dat alle Afrikaanse vrouwen bindt (voor het kontinent is dat de koloniale geschiedenis) : het aan gang zijnde proces van marginalisatie en proletarisatie geldt niet enkel voor Afrika tegenover de Westerse wereld, het is typerend voor de hele vrouwelijke Afrikaanse bevolking tegenover de mannelijke.

De brochure kan besteld worden bij HOOS, Bijlokevest 39 - 9000 Gent (tel. 091/23.23.14).

Vakantiebeurs voor vrijwilligers 1985, Platform voor voluntariaat, Brussel.

Brochure over 38 verenigingen (buurtwerken, gehandikaptenzorg, leefmilieu, ...). Basisinformatie en tips voor vrijwilligers.

Schriftelijk aan te vragen : Platform voor Voluntariaat, Spastr. 32 - 1040 Brussel (50 fr.)

Spelen

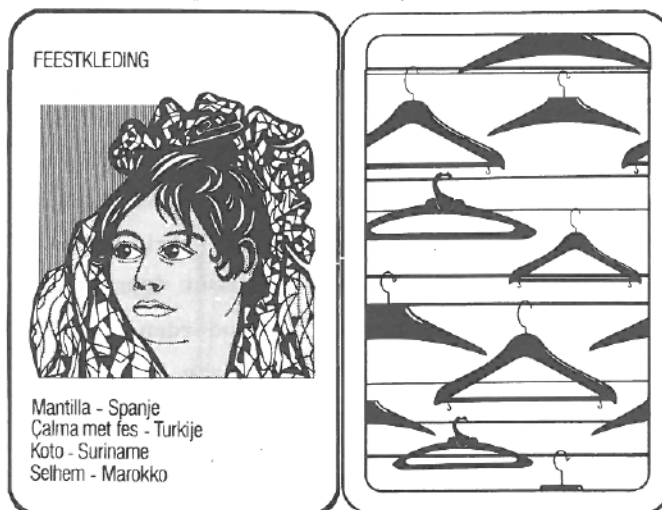
Informatief Spelmateriaal v.z.w. - Geldenaakse vest 24, 3000 Leuven (016/22.25.17) beschikt over volgend aanbod omtrent racisme en fascisme :

- Het gastarbeidersspel : een doolhofspel over hoe het aanvoelt om thuis te zijn in een vreemd land.
- Rafa rafa : de ontmoeting en konfrontatie tussen twee kulturen.
- Fascisme nooit meer : een spelproject voor tieners.
- Gastarbeiderslotto : een lotto rond foto's van migranten in België.
- De werkweek : een beslissingsspel omtrent afvloeiingen in een bedrijf en de weerslag ervan op gastarbeiders.

Kledingkwartet, stichting Samen Wonen, Samen Leven, PB 3172 - 3003 AD Rotterdam (tel. 010 - 650700).

De stichting SWSL wil bereiken dat mensen van verschillende kulturen elkaar beter gaan begrijpen en beter met elkaar kunnen samenleven. Als één van haar werkzaamheden, ontwikkelt zij hiertoe allerlei materialen, die gebruikt kunnen worden in onderwijs, vorming of opvoeding.

Een nieuwe creatie is dit kledingskwartet. Zo veel mogelijk zijn de oorspronkelijke namen van de kledingstukken, zoals die in de landen van herkomst gebruikt worden, vermeld.

Tijdschriften

Marokko. Een troon aan het wankelen, in 'Internationale Solidariteit', 10^e jg, maart 1985.

De A.I.B. gaf een nummer van Internationale Solidariteit uit over Marokko. Daarin wordt een overzicht van de geschiedenis van Marokko gegeven, met aandacht voor de internationale bemoeiingen en invloed. Vervolgens wordt ingegaan op de hongeropstanden van 1984, het huidige regime en de mensenrechten in Marokko. In de laatste twee delen van het dossier gaat de aandacht naar de internationale positie van Marokko en de Westelijke Sahara.

Een zeer goed gedocumenteerd nummer.

te bestellen : A.I.B. Rogierstraat 179 - 1030 Brussel. tel. 02/217.51.54

De gezondheidszorg in Marokko, in 'Marokko Bulletin', 8^e jg, nr 1 en 2, jan.- april 1985.

Ook beslist het lezen waard is het dubbelnummer van Marokko Bulletin over de gezondheidszorg in Marokko. Welke plaats neemt de gezondheidszorg in ? Staat ze voor iedereen open ? Wordt iedereen gelijk behandeld ? In een land, waar de gezondheidssector niet zo ontwikkeld is als bij ons, is de rol die het beleid hierin kan spelen,

Beknopt

Wetsvoorstel

Agalev heeft een wetsvoorstel klaar om de juridische situatie van de vreemdelingen te verbeteren : daarin wordt een nieuw statuut voor buitenlanders, die langdurig in België verblijven, voorzien. Na vijf jaar verblijf zou een vreemdeling recht- en plichtmatig gelijkgesteld worden met een Belg, met uitzondering van dienstplicht, stemrecht voor parlement of provincie en van de verwervingsregels voor het internationaal privaatrecht.

Naturalisatie wordt daardoor niet langer voorwaarde om gemeentelijk stemrecht te hebben of om een staatsbetrekking te krijgen.

veel manifester. Bij de beantwoording van deze vragen wordt dus ook een politiek beeld van Marokko opgehangen.

Naast de medische sector op zich, zijn milieu, hygiëne, voeding en huisvesting bepalende factoren in de gezondheid van een volk. Ook hier wordt een beeld geschetst van beleid en armoede, van samenleving, moraal en cultuur.

uitgave Marokko komitee - postbus 15290 1001 MG Amsterdam - Nederland.

Studiedag

Het instituut voor Sociaal Recht van de K.U. Leuven richt, in samenwerking met het Platform voor voluntariaat, een studiedag in over recht en beleid inzake vrijwilligerswerk.

In het voormiddagdeelte zal de huidige juridische situatie van vrijwilligerswerk aan bod komen, in de namiddag wordt aandacht besteed aan de evolutie van recht en beleid, de wenselijkheid van een eigen statuut voor vrijwilligers, enz.

De studiedag gaat door op donderdag 26 september 1985. Meer inlichtingen hierover zijn te bekomen bij : het Instituut voor Sociaal Recht, Tiensestraat 41 - 3000 Leuven (016/23.93.38).

Feest in 't Park in Brugge

Het 'Feest in 't Park' is aan zijn vierde editie toe en gaat door op zaterdag 29 juni 1985 in het Minnewaterpark. Het is een initiatief van de Derde Wereldraad, die een overkoepelende organisatie is van alle derde-wereldverenigingen uit het Brugse.

Info-stands, film, zwarte vertelsels, een cartoonist, en vooral dan en muziek uit binnen- en buitenland.

toonist, en vooral dans en muziek uit binnen- en buitenland vormen het programma van deze dag. Treden op : Sint-Plutonium, Waldo en Geert, Los sajras de Bolivia, Truong Son, Belçikal en Claudy and his band. Inkom gratis.

Te bestellen bij :
Jongeren tegen Racisme
02/216.08.25

